

המפלא ח'ק מה' חיים 'ן עמר וצ'ל
והם בכ"י :

(ו) טוב מעם לרבי אליהו הלוי
המדקק על המעשים
נדפס שנת רצ"ח. ובילדותי ראיתי שאומר
שם ובמסורת המסירת שהמעשים והנקודות
עשו אותם אחד התלמוד חבמי מכריא ¹
ועמו הסליחה כי הם הלכה למשה מסיני
והוא בכלל מ"ש בנדרים דף ל"ו. וכבר
ידוע שרשב"י רבו של רבי מחבר המשנה
בתקופת הוזהר מדבר נפלאות על המעשים
והנקודות. והא"י וז'ל בדרושי מנח"א.
ועיין בזהר ח"ב סוף דף ר"ה ודוק ואין
להאריך :

(ז) טוב לבת (ד) עיין בזהר היטב) :

(ח) טוב רואי מהרב המדקק והמקובל
מה' דוד גרין הוט' פי'
על שחיטת ובדיקות מהר"י ווייל דרך
שאלה ותשובה ע"פ דעת רוב הפוסקים
והוא מחובר לס' מגדול דוד שלו דרושים
על ס' בראשית ח' :

טובה

הג"ה מנחם ציון

(א) ונדפס לו גם ס' שער הכחץ ליוזאבא תפ"ו וזה לא כביר גם כשר הלכתי שאלו וזהו חקירות בתנח"מ קבלים
ועמ"ס המח' בספרו לזו"ר ס' מק' ע"ש :

(א) והוא קלור ס' מהר"ה בלדק ועבודת הלוי למו"ה ידמי' כנל"ן נדפס כס"ס של"ה (ה"ד נח"ת) :

(ב) ס' נחמד מאוד (ה"ד תל"ג) כולל מוסר הנסגרת קדושה ויראת שמים למו"ה בנימין וואלף כמח"ס מתח"א מאת
וח"כ הוא ס' ארוך לווידי סגדול ורלוי לכל יר"ש להתמיד לקרות בו ובספרט. לבידל ולחזק בניו (עין ט
כ"י ולחלקם ליתות החדש, ואין זה ס' טהרת הקודש שמיים אותו כנסד לר"ס זל"א ע"ש :

גם נחל ס' טהרת הקודש על מס' זכאים (לנוכ תקי"ב) להנ"מ ילחק אשכנזי אהר"ק חודרוב ומח"ן דק"ק לנוכ
(ושמ"ך ז"ך ניסן תקס"ו ומ"ס כס"ג החדש תקע"א הוא טעות) וזה לא כביר נדפס גם על מנחות :

(ג) וזהו מלאו כעלי השגות מקום לספקות נגד הוזהר הקדוש, עד שנמלא כס' חר"ס כ' דע"ס מס' החשואנאים
כדלשון כתובה בלשון הארמי ומנוקדת, וקמ"ן משס הוא רקיע ע"ג קודש כוס ד' וכמ"ס בתיקונים ופי' אגרת
הטעמים, וגם ידוע דהכותים חמסו החור, וז' תלתי שלטת יד האומות חתוכה שכתב וזל"ח תרגום ויני פד
מחשבת הכיכל כה"ן לכן :

(ד) והוא לר' משה פ"פ (ה"ד תק"ו) :

(ה) גם ה"י מגיה תהלים עס פי' הרד"ק (פעד"מ חס"ב) .

(א) טבלא של שיש עיין מהר"ה
(דק) א :

(ב) טהרות. פי' סדר טהרות למהר"ם
מרוטנבורג ז"ל היה לו
להרב תי"ט ומזכירו בתוך פירושו. וכן
פי' טהרות להר"י מסיפונט ז"ל בכ"י.
וכבר כתבתי דכל אחד מהראשונים שנלה
לעינינו איזה תוספות או חידושים על
איזה מסכתא מסהמא הרב ז"ל עשה כן
בכל התלמוד והגרשוין והצרול כלו את
הכל וזה חסד עליון אשר נשאר בידינו
חלק מהותותן של ראשונים :

(ג) טהרת הקדש נזכר בספר סדר
הטהרות ב' :

(ד) טוב הארץ מהרב המקובל מה'
נתן שפירא בעל מצת

שמורים שבה ארץ ישראל ופירוש משניות
עשר קדושות ע"פ הסוד :

(ה) טוב וחסד דרושים על סדר
הפרשיות בהקדמות

על פי הדין חיבר הרב הכולל כמהר"ח
שם טוב גבאי זל"ה והיה תלמיד מהרב

(ט) טובה תוכחת שיר גדול בתוכחות
מוסר בספר שתי
ידות להרב מהר"ם די לונזאנו ז"ל:

(י) המזמפות (עיין הרמ"ט מפלגו כה"א):

(יא) מור אדם פטרה חיבר הרב
החסיד המקובל
מהר"ח הכהן ז"ל הלמיד מהר"ח ז"ל על
ש"ע הלכות שבת ונדפס כירוע:

(יב) מור ובית יוסף אשר היו להרב
כנה"ג שעליהם
רושם הדפין היו דפוסים חלוקים כל מור
הי' מרפוס אחר וכמדותה שכלם ד'
ויניציא. ובספרי אשר בעה"ק יש לי הד'
מורים וב"י מדפוסים שהיו לפני הרב
כנה"ג ואינו זוכר שנת הדפוס מכל אחד.
ולפי מה שראיתי נדפסו ד' מורים וב"י
למעלה מעשרה פעמים. כמו ששה פעמים
ביוניציא וסביניושה ונדפס עוד בקראקא
ונדפס בכרלץ שני פעמים וילמזשדארף
עם פרישה ב"ד. ועתה בדיהנפורט
בדרישה א"ה ואמרו שבה"מ ירפיסו ס'
ההוספה שחיבר הסמ"ע על ד"ם ועדיין
לא נראה בעליל. ואני ראיתי ב"י א"ח
שנדפס בשנת ש"י⁽¹⁾ ואף יהי קל בעיניך
לדעת זמן דפוס הספרים דומנן כמה
המיהות יתורצו כאשר תראה בשה"ג
ראשון ושני בכמה דוכתי. והדפסת ש"ע
רבו מאד מהרבה⁽²⁾:

וכבר הודיע רבינו הארי" ז"ל כי נשמת מרן
ז"ל משרש רבי יהודה בר אלעאי ובהינת
אצילות כמ"ש בחי"א (עיין רבינו הארי" בחי"א).
ואפשר דכמו שרי בר אלעאי ראש המדרים בכל
מקום. כן תחלה וראש בכל דין רואים בבית יוסף
ודעתו בש"ע ודור שקלו וטרו להעמיד ההלכה על
בוריה:

ודע דבש"ע שנדפס בימי מרן ז"ל בלי הגהה
כתוב בסופו שהשלים להכריז אור[ליו]ן הששי
י"ז אדר הראשון ש' שצ"ג. ובחז"א דף ע"ד הבאתי
מש"ע דפוס ישן שכתב שם דחלק א"ח השלימו
מרן בכפר ביריא שבגליל חלקיו שנת שס"ו ונמצא
דב"י חלקים אשתהיי אשתהי ח' שנים מ"מ. ובש"ע
י"ד ס' שלא דין י"ס כתב ושנת השמיטה האמיתית
היתה שנת השריג ע"ש. ועלה בדפוס ס' ש"ע וגשלם
בשנת שצ"ה. ולפי סדר ומנהג שרמ"א היתה מנותחו
ש' של"ג. נמצא דבששה שני מעלה מטה חיבר ההגהות
על כל ד' ש"ע. וכמדותה ל' שראיתי ש"ע עם

הגהות שנדפס בחיי מורים ז"ל. ובשורת מורים ס'
קל"ב הקשו לו קושיות על מ"ש בהגהות ש"ע והשיב
עליהם. ואין להשיג בהשפתי ישנים כי כמה פעמים
ראיתי דאפי' במגין השנים לא דק:

וכבר ידוע דבארץ הצבי וארץ מצרים וערי
ביסטאין דמשק וארם צובה וערי פרס
וגלילות טורקיא"ה וערי המערב קבלו עליהם הוראות
מרן ז"ל וכמ"ש מהראנ"ח בתשובה ושאר אחרונים.
וזולתי בדיני ממונות שנהגו בטורקיא"ה לומר קים
ל'י. ועיין תשובת מהר"י צאנז ב"א אבקת רובל ס'
י"ד ותשובת מרן שם ס' ל"ב ובכללים שבסוף גט
פשוט ואכמ"ל. ובארץ הצבי נהגו איזה חומרות
להחמיר כמורים אך אין מוחין במי שנותן כמון.
ומכלל של דברים אלה תשמע דבעיר שנהגו כמון
אם א' תוסס כקולת מורים גוערין בו ולא יפה עשה
לפרוך גדר. ומהר"ם בפנים מאירות ח"ב ס' ק"כ
כתב דאשכנזי שהורה כקולת מרן צריך תשובה
וכפרה ע"ש. וכן הוא באתריה דמר מרן מי שהורה
כקולת מורים צריך תשובה וכפרה. ואם תוסס
כקולת דמר וכקול דמר עליו נאמר הסביל בחשן
הולך. והאיש הייא ישמור עצמו שלא להקל כקולת
מורים במקום שנהגו כמון. ודוק היטב כי קצתו
מאד:

(יג) מור ברקת להרב המקובל מהר"ח
כהנ"ל על ש"ע מה"ל
פסח עד הסוף ונדפס (ועיין מ' חיים הכהן
כה"א):

(יד) מור יהלום ראיתי שנדפס על
סוף י"ד וזוה נראה
שנדפס נפך ספיר על י"ד אך לא ראיתי.
וכפי הנראה מהקדמת הרב ז"ל לס' מקור
חיים שהוא על תחלת א"ח מוכח שחיבר
על כל הר"י מורים ויקרא שמות לכל
חלק מש"ע ג' מורים. אך ס' מקור חיים
עצמו לא נשלם ויש בו בסוף בלכול.
ומלבד מ"ש בח"ב (עיין מ' חיים הכהן
כה"א) מספרי הרב. עוד ראיתי שני
פירושים על מגילת אסתר ע"ד הפשט
וע"ד האמת מלבד הפירוש שכתבתי שיש
לו על מגילת אסתר:

(טו) מזורי אבן להנאין מה' ליב אב"ד
דק"ק מיץ ולה"ה שימות
על ר"ה חגיגה מגילה בפלפול עצום
ובקאות נפלא הוא הרב המחבר שאנת
אריה שו"ת והיו לו הרבה חבורים על
הש"ס ושו"ת והיה מנותחו כבוד ולא
נדפסו ח':

מורי

הג"ה מנחם ציון

(יז) טור א"ח פייבא ד"ה סקו דל"ה. וידע פירכא דל"ד וד' טורים שולין ר"ן ועס ב"י דורו מ"א ועס ח"ש
לונגין מ"ה ועס כ"ח קראקא מ"א, ועס ד"מ זכ"ה כולן חפ"כ:

(ז) ז"ל על נעלי המדשכים בהשמיטו ליוני הסעפים מכפרי העורים סכ' מסומנים בטורי כלאשנים ולא נאמר פד
החד כחול טור ח"מ, ולך עם כ"ח עדיין עומדים בלגיוס. ומלויים כמה כסמינים ומעפים ככל ד"ח ש"ש:
וזלסם ח"כ גס על מס' תפסות:

(ח)

ועמ"ש בהקדמת סמ"ע. וכמה גדולים עשו קביעות לזמור מור וב"י עם חברים מקשיבים:

(יח) **מירת כסף** (עיין מ' חנהס נאטיניו כה"ח):

(יט) **מל אורות** הוא ספר מרב אשכנזי על מ"ל מלאכות ותולדותיהן בפלפול דברי ראשונים ואינו מצוי כל כך. וכתב בסדר הדורות שחיברו הרב שאול בר דוד ונדפס שנת שע"ח יא):

(כ) **מל אורות** חדש נדפס מחדש להרב יוסף י' נייאז ז"ל על

קצת לשונות המדרכי ובסופו קצת שו"ת וקצת דרושים ויש בו פלפול וחדושי דינים על ס"מ מלאכות שבת יב):

(כא) **מעמי המעמים** און וחקר מה' שלמה די

אוליוורא אחד מרבני אמשטרדם בק"ק ספרדים:

(כב) **מעמי מנחם** (עיין מנחת מנחם):

(כג) **מעמי מצות** הראשון מגדולי הרבנים שירענו

שנתעורר לעשות המעמים למצות ה' הוא אבי התעודה הרמב"ם בספר המורה. אך על קצת מעמי יצאו עוררין כידוע.

והרימב"א חיבר ס' הוהביר ומכירי מהרימ"ם בדרושותיו ד' ק"ה להליץ על הרמב"ם

במה שהשינו הרמב"ן בפ' התורה ואחריו יאיר נתיב הרב המחבר ס' החינוך ניהן

מעם לשבח על פי השכל דברים מהוקים:

ונדפס ס' מעמי המצות להרב מהר"ר מנחם בכמה"ר משה הובלי הישב עה"ק חברון

ונדפס שנית כאמ"ד ג'). והם מעמים בקצור וקצתם הביאם הרב הגאון החסיד

של"ה. ומבואר בהקדמת הרב המחבר

שחיבר

(פז) **מורי זהב** באור על שיע' ד' חלקים על י"ד הדפיסי

הרב בחייו ובסוף יש דף א' משיג על

הרב שפתי כהן שנדפס באותו פעם שנת בקר"ש ואינו מזכיר שמו רק סתם אומר

נדפס ס' ומשיג עליו. ודף זה אינו נמצא ואני ראינו אותו במ"ד דפוס ראשון ישן

והרב פר"ח אומר שלא הגיע לידו. ומסכת דף זה נתעורר הרב ש"ך לעשו' נקודו'

הכסף כמ"ש הוא ז"ל. ואחר זמן סביב לשנת תמ"ג נדפס בדירהנפורט מ"ו א"ח

וצירפו עם מגן אברהם וקרא למ"ו מגן דוד וקרא שם הספר בכלל מגיני ארץ

וגם חכמי המדפיסים מ"ו וש"ך על י"ד וקראוהו אשלי רכרכי. ואחר כמה שנים

בשנת תקי"ד נדפס מורי זהב לא"ה בעיר זאלקווא ולפני כמה שנים סביב לשנת

תס"ו נדפס על ח"מ ולא על הכל והדפיסי הגאון מה' צבי ויש לו בו כמה הגהות יו"ד

והנ' מורים חזי מאה"ע נדפסו כמה פעמים:

(יז) **מורים** חיבר רבינו יעקב בן הרא"ש ופסל ליה ארבעה מורי

וגדולי הדורות עשו פ' עליו כמ"ש בשם הגדולים ח"א מערכת יו"ד אות כ"ה (עיין

רבינו יעקב בן הרא"ש כה"ח). ולגודל קדושת נשמתו ונשמת מן זכו שכל מורה

הוראה בריש כל מראין לקוחים הם בידו מור ובית יוסף ומבלעדס לא ירים איש

את ידו בהוראה. והרב ברכת הוכח בתשובתו הובאה בספר נחלת שבעה

שו"ת סי' נ' כתב לו שימכור ספרי האחרונים ויקנה מורים ובית יוסף ובכר

כ' הבי' בתשובה למא"ה כי כל דיין שפוסק ואין ספרו ב"י לפניו בודאי ישנה

בהוראה עכ"ל הרב ברכת הוכח שם

הג"ה מנחם ציון

(א) ופי' מותו של הגאון מלכות נעש"ת שולל ואשיב קדם מקדמי נמי נפתח קבר הסו"ר ומלאו אותו בל נגשו ולגשו ולא בלט כי מולטס ורימא. וכא"ש חלקי'ס דמא, (וש"ל כחות לחד י"ב) וזו פלא:

(י"ד) ובס' טיב גיטין למחבר'ת ממות אנשים אות כ' קצ"ט כ' דסו"ר על אה"ע נעשה כ' נהדרות ומדוע? סי' נמלא תח"י הכית שמואל הכדפס ע"י נכדו מוריס וואל (כהמ"ס ח' בלכות ע"ס מוקין) עס הנהגותיו דק

מהדור'ק ופי' לק"מ כל הקו"י כל בעל המניס ע"ס. וגם כל נעלס מאלתו דס"י ח' ור"ס כ' סי' חסד כנא"ש ובעלס מהדור'ק ה"ל ואני להקו"י כלל וכמא"ש ננו הכר מוריס גד כהקדמה ע"ס:

וגם לרין למנדס דטו"י חו"מ ח"ב סי' מתחלס ס' כפ"ס וקרא כס ערך לחס ונ"ה נמלא תח"י הגאון ח"ל רק ח"ל נכד הכדפס כהמנדס עס הנהגותיו היקרות כלי פנים מ"ש' ונכללו בתוכם נס ח' מהנאונים בעל כה"ל' וסקיקוין דיונה וח"כ כ"י מונח תח"י הנ"מ משה כהר"א'ס חד"ק בינאיוו חתן הנ"מ יב"ע' בן הסו"ר ונדפס חת"כ

פי' ננו הנ"מ שמואל חד"ק שטערלען כעלמית עס ח"א (כרלן חקריא) ויידר נכתב כקראקא כנא"ש ס'ה סקיד וסי' נראה להנא"ה מנא"כ טו"י ח"א דכ"י נכ"י נל"ע הניא כסס הסו"ר וי"ד מנ"ס בלורח כמקומו:

ובש' תפ"ס נדפס ס' זכר מוזהק כולל הנהגות והשמיות אשר נעקרו מכת"י הסו"ר, וגם הנהגות לו"ד, ונכד הסו"ר ח"י ס' מגיני זכר לישב השגות נקודות הכסף על הסו"ר:

(יא) ועתה ס' ז':

(יב) נדפס בשאלותיו חק"ס וכס"ה ויולא נדפס עס כרי"ף:

(יג) ומנ"ס נדפס שית לא דק דכ"י נדפס וס' ס' פעמים כוללן י"ד קובעת של"ה כולל שמיא המכירת חס"ו וא"ד

(כו) **טעמי המצות** להרדב"ו נקרא מצודת דוד כ"י כמ"ש מהר"ם חאניו בספריו טו':

(כז) **טעמי המצות** טעם כל מצוה ועונש העובר עליה ותיקנו בספר עיר מקלט להרב מה' דוד לירא זלה"ה אב"ד מק"ק אשכנזים באמ"ד יע"א:

(כח) **טעמי המצות** לרב יצחק ו' פתחיה הזכיר הרב המקובל מהר"ש בן אלקבץ הלוי כך כתב בסדר הדורות. ואני ראיתי בס' מהר"ש אלקבץ שמזכיר הרב יצחק ו' פרחי בטעמי המצות. ועיין במערכת מ"ם אות קמ"ב. (עיין מלה שערס יז"ע). [גם] הזכירו הרב ראשית חכמה שער היראה פרק י"ד. וראיתי להרמ"ע במאמר חקור דין ח"ג פ"כ שכתב הר"י ו' פרחי רבו ותלמידו של הר"ר שלמ' מולכי:

(ל) **[טעמי המצות]** הרב דון מנואל בדורו חיבר טעמי המצות ובטעם העבודה וק"פ כתב דברים נפלאים. כ"כ שבט יהודה ריש דף נ"ג דפוס אמשטרדם:

(לא) **טעמי המצות** כתב סדר הדורות מה' משה חאניו נדפס שנית מה שהוסיף שנת הפ"ה. וזה שנים רבות שראיתי אלה המצות שהדפיס הרב משה חאניו ז"ל לשון המצוה באשורית ולפעמים איה דין אף הערה באותיות רש"י וזה נדפס באמשטרדם שנת תע"ג ושוב הדפיסו באלמונה או בוו"ב והוסיף בו תוספות ועל זה כוון הרב סדר הדורות. ולפי הרשום בזכרוננו אין עיקרו לטעמי המצות רק כותב המצות ולפעמי' איהו פי' ומוסר:

(לב) **טעמי המצות** ע"ד אמת חיבר הר"ם קורדווינו ראיתם בכ"י כמ"ש לעיל מערכת האלף (עיין אליהם):

(לג) **טעמי המצות** למהר"ם ריקאנטי על דרך האמת: טעמי

שחיבר טעמי המצות ארוכים ואלו הם בקצרה:

(כד) **טעמי המצות** להרב מה' אליהו הכהן ז"ל בעל שבט מוסר וכו' כ"י:

(כה) **טעמי המצות** להאר"י עם לקוטי תורה מקרוב נדפס בעיר זאלקווא שנת תקל"ה. ונראה שזה הנדפס היא אשר סידר הרב המקיבל מה' מאיר פאפירש והם נוף ב' ונוף ג' מס' נוף עץ החיים אשר ירר הרב הנוכח כמ"ש שם בדפוס שהם נוף ב' ונוף ג' עץ החיים ע"ש. ובאשר קדמה לנו ידיעה מסדרי מהר"ם הנוכח ניכר שזהו סדרו והסדפים כתב למחרתו והוא לא ידע דכמה סדרים שונים יש וכלם הם תורת מהר"ח' שקיבל מרבינו האר"י זצ"ל. וזה הסדר הוא ממהר"ם פאפירש כ"ץ הנוכח. ואל תתמה ביום הראות שחמר מזה כמה דברים מסדר שער הפסוקים ושער המצות שסידר מהר"ש ויטאל בנו של רבינו מהר"ח' יד' כי הרב המסדר הרמ"פ סידר אותם בעינינו בדרך עץ החיים' ההקדמות כי ראה בעיניו היות הדברי' שרשים להקדמות החכמה וביצא בשאר חלקים. באופן כי זה הנדפס הוא סדר מהר"ם הנז'. ועל הרוב יהי' בו אוזה חידוש ממהדורא בתרא שלא היתה ביד מהר"ש ויטאל כמ"ש כמה פעמים אך בזה הנדפס יש טעיות:

(כו) **טעמי המצות** בדרך דרש נפלא חיבר הרב מהר"ר

בנימין אב"ד דמדינת מרק ונדפס באמשטרדם שנת תמ"ב עד מצוה קמ"ו הכי קרא שמו נחלת בנימן. ומספר זה נראה כי גדול כח בקיאותו והשערות. ושם כתב דחיבר שדה יער על י"ב מסכתות דרך דרש וכמה מסכתות דרך פלפל עצום ודרושים על כל התורה. ודע דמרגלא בפומיהו דרבנן קשיאי דהקדמות הרב הנז' צריכים חקירה דומנין דמשכחת דאין דמינו עולה יפה כל כך. והמעין ישפוט בצדק:

הג"ה מנחם ציון

תס"ח וכעת נדפס מחדש עם כליור וכנ"ל לח"א ומ"ש בשער הס' טעמי מצות לר"מ סכנלי ריקנטי ז"ע שנדפס כאלו מרוסא' יתו ולא קרב זכ אל זכ טעמי מצות לר"ם סכנלי לחוד שבי' בזמן סכ"י וטעמי מצות לר"ם ריקנטי לחוד שבי' בזמן דהכנ"א ומחוכר ע"ד הכמות (וע"ל סל"ג) ונדפס (בסליאה שמי'א) וגם על סכנלי כבסמכתא שם י"ע. וחלוי משום דכלל מצוה טעמא טעמי גם ע"מ דריקנטי עה"ת ע"פ:

יד) ופל כיום נדפס גם שער המצות וכו' שער כחמשי' לם' פרי עץ חיים (שאלניקו תרי"ב):

טו) נדפס בואלקווי ש' תרי"ב:

(ל) **מעמי המצות ע"פ פרד"ס בספר** מערכת ח"א (עיין הולך חמים) :
 (לה) **ס' המעמים** (עיין סדר הדורות) :
 הולך חמים עיין בסוף

י.

- (ה) **יאיר נתיב** ספר קדמון על טרפיות
 מכיאו הרב כנה"נ תדיר א' :
 (ז) **יאיר נתיב** מהרב ננת ורדים סדר
 הגט ע"י שליח וכו'
 ונדפס בקושטנידינ' :
 (ג) **יאיר נתיב** (עיין מחורי אור) :
 (ד) **יבין שמועה** להרשב"ץ בדיני
 שחיטה ומרפיות
 נדפס בליוורנו ב' והיה נמצא באיזמיר
 כ"י בימי הרב כנה"נ :
 (ה) **יבין שמועה** להרב מהר"ש אלגאזי
 הליכות עולם וכללי הנמרא למרן בפלפל
 עצום נדפס בויניציא שנת שצ"ט ג' :
 (ו) **יד אבישלום** דרושים להרב מהר"ר
 שלו' עם חדושי בנו הרב
 מהר"ר מאיר נדפס באופיבאך שנת ת"פ :
 (ז) **יד אליהו** (ד' למהר"א גליפאפה
 מאסף כל דתקון רבנן
 על סדר הרמב"ם ושקיל וטרי ובסוף קונט'
 חדושים גפרדים, והיה איזה זמן בעה"ק
 ירושלם וברול באה נפשו מתגרת צר והלך
 לעיר רודים והיתה מנוחתו כבוד שם.
 ושמעתי מוקנים שכאשר בא בעיר הקדושה
 היו אוסרים ארי עלה מבבל שהיה
 מפולפל עמוק :
 (ח) **יד דוד** (עיין ריכני אליעזר בר נתן כה"א) :
 (ט) **יד יוסף** דרשות ע"פ הפשט להרב

- מהר"ר יוסף צרפתי מרבני אנדרינופלא .
 (י) **יד כל בו** (עיין עיר מקלט) :
 (יא) **יד מלאכי** (ע' מ' מלאכי הכהן כה"א) :
 (יב) **יד משה** (עיין הלכה למשה) :
 (יג) **ידי אליהו** שו"ת להרב מר קשיא
 כמהר"ר אליהו מלובלין
 כמ"ש בנדפס מערכת אל"ף אות ס"ד
 וי"ו [ס"ו] (עיין מ' אליהו מלובלין כה"א).
 ושמעתי מוקני רבני עה"ק חברון ת"ו
 מהפלגת בקיאותו ושהיה הולך בחצות
 לילה לבית הכנסת וקורא תהלים בבכיה
 גדולה פלני מים ירדו עיניו. וכן הרב
 ז"ל (י) חיבר ס' פרחי שושני' ונדפס בקושט'
 חידושים על הש"ס ודרושים :
 (יד) **ידי משה** פירוש על מדרש רבה
 ונדפס כמה פעמים סביב
 למדרש (י) (ועיין רנה) :
 (טו) **ידי משה** (עיין מהר"ר משה הלוי
 נזיר כה"א) :
 (טז) **ידידות** ספר שחיבר ר' יוסף חזן
 מטריוס הביאו מנחת יהודה
 פ' דברים דף ע"ח מ"ס' דעת וקנים :
 (יז) **יודעי בינה** הוא פירוש על הוהר
 ועד ל"ג דפים מ"פ'
 בראשית פ' כהה"ר יוסף חמיץ והרמ"ז
 פירש מכאן ואילך לפי דרכו. ונדפס קצחו
 וכמדומה שנשרף או נאבד כולו. ואני
 ראיתי ספר א' יודעי בינה תחלה וסוף
 בכ"י

הנה מנחם ציון

- (א) וטס"ס בית לחם יסודם כה"ת ס' כ"ע"ס :
 (ב) עם קונטרס מאמר חסד ואפיקורס וס' משנת חיזוק מקימן ונבייתא דכ"י ותפארת ישראל לנרשכ"ץ ותקן
 סופרים לנשכ"ס :
 (ג) עם מחשת גדול להרב יד מלאכי ליווארנא תקל"ב :
 (ד) ז"ל ידי אליהו (קושטא תח"ת) ומקומו אחר ס"ב :
 (ה) נדפס בליווארנא (ש' תכע"ג) גם עם הסכות הגאון ר"י סיק כרלין (תרי"ב) ח' גם ס' קול תפלה וסוף לרכו
 תולאים ר"ל ולטוט לשון הוכח וסכד"ת ותפארת שפנת כשר איש נקראו תפלתיו (ד' ליווארנא) :
 (ו) ולפי הסדר שטו הוא כפי' קפ"ח וס' מתחלה אנד"ק בריקס וכמ"ס כשער הס' :
 (ז) מו"ה משה :
 (ח) נמו"ה יעקב משה העלץ במו"ה אהרנסא אשכנזי ז"ל מגלוגא (ומ"ס יודי סכך כמ' כליית יוסי ח"ב דר"ס פ"א
 משה יעקב כה"ס משה ע"ס הוא) וכו' הביא אהרנסא כה"ס זרע אהרנסא על סככות ופעל משנת דר"ס ס'
 נתן אחותו של נע"י יד"מ, גם נדפס ממנו ח' על אגדות ירושלמי (ח"ד תפ"י) :

זהו תורף דברי הגאון מהר"י הנזכר ועיין בסדר הדורות דף ס"ד ע"ב ושם מבואר שהגאון הנז' הי' בימי הרב שארית יוסף ובימי מהרש"ל ואין שו"ת שארית יוסף מצויות לחוות בנועם אשר רמו שם (י'): (כג) **יוסף לקח** ג' חלקים חיבר מופת הדור הרב הגדול מהרח"א בעל עין החיים וכו' והם דרושים ופירושים כמעט על כל התורה בכמה וכמה דרכים ואופנים ומהם על פי פשט ויש על פי הדיון:

(כג) **יופי מכלול** הוא תוס' והנהיגה שהוסיף הרב מה' יחיאל מיכל אב"ד של ק"ק ברלין בס' יפה מראה על הנהגות הירושלמי שהדפיס שם בברלין:

(כד) **ספר היחוד** (עיין חזמח"ל רנתי (י')):

(כה) **יחוס שאר** בשן (עיין רבינו יהודה אלברללוי נח"א):

(כו) **ס' היחס בדקדוק** (עיין ספר חב"א):

(כז) **יין הרקח** פי' רות ושיר השירים לרבינו מהר"א מנרמיוא:

הזכירו בספר מגדל דוד פי' רות י':

(כח) **יין הרקח** (עיין הרמ"ע מפלנו נח"א):

(כט) **יכין ובעז** תשובות שחיברו מה' צמח ומה' שמעון דוראן:

בני הרב מהר"ש בן הרשב"ץ ונדפסו עתה מחדש. ומרן בכ"י זימנין דמוכר איוה דין מתשובות אלו כמו בא"ח סי' ש"ח על המביא בנו פעם ראשונה לבית הכנסת בשבת וכידור נר שעוה וכו' והיא בח"כ סי' ו', וגם בא"ח סי' שכ"ד שרומז תשובות מה' צמח בן הר"ש בן הרשב"ץ:

בדין להאכיל תולעת המשי ותשובה זו ישנה בס' הנזכר בח"ב בתשו' מה' שמעון סי' י"ח. ועיין בח"א סי' [קכ"ו] שכתוב שם

בכ"י ובאמצע כמו מאה רפים מודפסות: (יח) **יונת אלם** אחד ממאמרו עיר וקדיש הרמ"ע ז"ל והוא בדפוס. ועתה בא לירי מאמר המילואים של הרמ"ע ז"ל בכ"י וכתב שם ז"ל מאמר יונת אלם אשר לנו צריך מאד לחזור עליו במהדורות רבות לא אחת ולא שנים כי הוא מקובץ מהנפוצות שהתחלתי לסדרם ונגנבו מאתי המהדורות הראשונות ונתפרסמו שלא ברשות. ומה גם עתה ידים עסקניות בתקין המאמר ההוא כהוגן והדברים עתיקים לא יאמנו האומרי' שיש כידם ממנו מהדורא בתרא כי אני מעיר על עצמי שלא הנעתי עדיין אל קצה הנבול מתקונו סדורו והנהגתו עכ"ל. ועתה אין בידי מאמר יונת אלם הנדפס כדי לחוות בנועם אם שם נאמר היותו מהדורא בתרא באמת. גם שמעתי שיש ח"ב בכ"י:

(יט) **יוסף אומץ** ספר מנהגים נדפס בק"ק פפד"מ והרב

מתברר היה בזמן הרב בית חדש כמ"ש שם. ועי' בהקדמת נוהג כצאן יוסף ט):

(כ) **יוסף דעת** מהרב מה' יוסף תלמיד הגאון מהר"ל מפראג.

פירושי' ותקון נסחאות בפירושי' על החומש וקצת על פרפרא' רבינו יעקב בעל המורי' נדפס בפראג שנת שס"ח בהסכמת הגאונים (י"ד):

(כא) **יוסף לקח** להגאון בעל מעשה ה' פי' על מגלת

אסתר ונדפס מחדש באופיאב"א (י"א) וכתוב שהעיד הרב הגאון בעל פני הושע שהי' אב"ד בק"ק קראקא אחר סמוך לזמן מור"ם בעל המפה וקדם להרב בית חדש. והי' חכם בכל החכמות וכמעט הי' יחיד בדורו שכל גאוני הדור היו מריצים שו"ת אליו וחבר כמה ספרים ולא זכינו לאורם

הג"ה מנחם ציון

(א) ז"ל יוסף אומץ והוא למד' יוסף האן מו"ר דק' פפד"מ כהחפיד מו"ס פתח מנוילנינגן ושמו"ר א' כר"מ יוס' פ' י"ג:

(י"ד) ז"ל שם"ס נבנת (פ"ה פראג):

(יא) ז"ל וכתוב שם וכו' וסרך גדולת מרדכי העתיק סרסס מהנסותיו שה"ל מרדכי מס הנסות של סג' סרס"א חכניו (נכס"ס בקדמתו פ"ג) גם ח' פי' על סרסכ"ן פס"ח וע"ל אות כ' ג':

(יב) ופ"ס נובלית חכמה דמיו' שהלריך נגדולת שנתיו וז"ל גפן ממלרים תסיע וכו' פ"ג, (ועמ"ש"ל כהנ"ס ש"ן כסופו ומש"ל ח"א ח' קשי"ת כהנ"ס פ"ן וש"ן כס) ונבא ונתן מס ככ"י והסג' עליו חלף הסנות גם מנינו אותו כסופ"ת הרמ"א מהרש"ל ושארית יוסף, ושרית כ"י לאה"ע וכלס מכנדים אותו ביראת הכבוד:

(יג) וע"ס הפדסס ערך חובך ונכסער הנחלמות פ"ד וכיסוד מורל להסרס"ס ס"ף שער א' מיתס"ס ס' היתוך לרכ' חמאי' גלון וכן בחלקת מתוקק ח"ס א' פ"ג וגם' עטרת הקודש ח' היתוך כ' נוסיל וכו' כהנ"ס ככ' היתוך פ"ג:

(יד) נדפס בקראקא (סמ"ח) ונלנלכין כס"ח ונפסד ספרי הגלון מוסרד' לופנסיים סי' נמלח ממנו. גם על חמס מגלות כהנ"י וכל"ס הוא כעת כולל כספרים כמינק:

ועתה ראיתי בסוף פרח לבנון שכתב שדיבר עם בן ר' ישראל בעל ילקוט חדש ע"ש. ועתה תנוח דעתנו במ"ש בהקדמת ילקוט חדש שנקרא ילקוט ישראלי כי מ' ישראל היה המחבר י"י :

(ל) **ילקוט ישראלי** (עיין ילקוט הדש) :

(לו) **ילקוט כ"י** ישן נושן בא לידי על סדר פסיקתא רבתי על עניני

המועדים ושבעה דנחמתיא וכו' והיא מאמרי רז"ל מסודרים ויש חידוש ויש שנוי במאמרים הידועים והועתק בשנת רל"ד בעיר קאואלייר והמעתיק נסים י' ראש :

(לז) **ילקוט המכירי** כתב סדר הדורות ר' מכיר בר אבא

בר מכיר חבור גדול עד כל פס קי תהלים וישעיה מחובר קודם הגזרות כ"י. ואני הצעיר ראיתי ילקוט המכירי כ"י על כל משלי קרוב מאד לילקוט השמעיני ושם כתוב דחיברו רבי מכיר בר אבא מריח"י :

(לח) **ילקוט ראובני** (עיין ילקוט הדש) י"א :

(לט) **ילקוט שמעיני** (המפורסם קדמון מאד לפי

דברי צמח דוד כמ"ש בנדרס מערכת שו"ן אות כ"ב (עיין הרב שמעון אשכנזי מפרנקפורט נח"ל) כא :

(מ) **ילקוט הנקרא תלמוד תורה**. (עיין ילקוט הדש) :

(מא) **ים יושבר** (עיין תוספתא) כ"ב :

(מב) **ים של שלמה** למהרש"ל ומשנים קדמוניות הדפיסו

קמא

הג"ה מנחם ציון

(א) ואלם נמלא בו כמה דברים, מכילים וזרי, נחמתיא ענין חזון ישרים, וזריס מנשים ממעין סטורים, ורץ מחקורות כבדריס וכו' הטוב יפס :

(ב) וכו' נקרא ר"י טלמשיור אהר"ק סלוק שטובל בנדרס וזריס כמ"ס ח"ד : ומזה נתן מפעל מ' כר' יעקב טון פסח בו טוספית :

(ג) והוא כרכ מו"ס ישראל אהר"ק בעלזין וכתב נמי אקספורד נמלא מנחם ט' כתי' תפארת ישראל ע"ה : ח"י ורש"י פ' מקץ הכיז פ' א"ל מ' רבינו מכיר וזו"י הוא כמ"ס אהר"ק רובל טולל מוסר ונחמתיא הנאום וכו' שם בשער פס' דהוא לרבינו מכיר רבו דרש"י וכתב נדרס פ' ילקוט המכירי פל תהלים וישי' (ונדרס אדומתי קונטרס אהר"ק בקורת לח"ה) :

(ד) והוא ע"ה נדרס כ"פ ונספח פ' שכתב לקט ע"פ ערכין (וילנאברדרך אה"ה וז"ל ת"ס) גם נדרס ילקוט הראובני ע"פ ערכין כסדר ח"כ ונמלא חללי ככ"י :

(ה) ועמ"ס הנאון בריס' מ' קדוה הכס' י"ד דילקוט שבידיו הוא נחמתיא מנחם ט' ע"פ וכבר הראתי לדעת גם אני העני בדעת ח"ך נלקט כמ"ס ה'יקר הוא כסדר וספיקר ע"י שמיעת כתב"ס כהשתקתו מ' התלמודים וספרי מדרשים, ופי"ו שזל"ס סלוק בו, זה חל זה שזל"ס כמסמ מקומות התמוהין בק"ס לנחמתיא כ"י כל מרא"ן ולדוגמא פ' מ"ה כספרי הקטן וזר לפסח פ' סדרס של פסח פ"ד הילקוט ע"פ ייחמתיא כד' ובמסמ ענדו חלס נחמתיא כה' לכ"ס חלס כן מת"ל ובמסמ פ"ס : דל"ל וכו' אחר מ' לכ"ס וכו' חל"ל : ובמסמ ק"י חל"ס ייזכר השם כה' ובמסמ חלס כה' דברו כמסמ לכ"ס חלס כן מת"ל ובמסמ : וע' הקדמת המקום וז"ל :

(כא) ונדרס גם ע"פ כתי' אהרסל כ"ל כר"ס גדול (ויואכרזא ת"י) וע"פ ש"י יות רענן נעלל מנחם אהרסל וע"ל חכר הק"י :

(כב) למי"ס יפסר בעל מראששור ונספח קונטרס מלודת יושבר מ"ן תקכ"ע :

קמא חולין ביצה ואח"כ נדפס על יבמות ואחר כמה שנים הדפיסו על נישין וקדושין. והרב סדר הדורות כתב שהיה בידו על כתובות. והוא חיבר על רוב הש"ס כ"ג :

(מג) **ימין ה' עושה חיל** — (עיין הרמ"ע מפלנו כח"א) :

(מד) **ימין ה' רוממה** — (כד) :

(מה) **יסוד מורא** להרב אברהם ן' עזרא במצות סדר הלימוד כ"ה :

(מו) **יסוד עולם** חיבר רבי יצחק הישראלי בהכונה כי

היה תוכ"ן הרבה ועשאו הרב הנזכר לבקשת הרא"ש והס' הזה בראשונה היה נשמן אצל גדולי הדור בכ"י ועתה עלה על מזבח הדפים בברלין שנת תקל"ז. ומשכחים הס' הזה מאד כי הוא יסוד מוצד לתכונה ולעיבור ולפירוש לכות קדוש החדש מהרמב"ם כ"ו :

(מז) **יסוד העמרמי** הכי קרא רבינו בעל המנהיג לסדר

רב עמרם נאון :

(מח) **יסוד קיום** כ"י מהרב הכולל כמה"ר בנימן איספנווא

ז"ל מקיים נסחאות השגרות ורגילות בפי כל ישראל ומחי אמוחה הרוצה לשנות :

(מט) **היסודות**. מאמר — (עיין הרמ"ע מפלנו כח"א) :

(נ) **יער לבנון** (עיין שלחן ע"י שטים) :

(נא) **יער הלבנון** מהרב יש"ר מקאנדיא והוא

על ז' חכמות. הגיון. אלהות. תשבורת. נינון. פילוסופיא, תכונה, הלצה, ועל שאר

חכמות למוריות וטבעיות הפלא ופלא ולא נדפס :

(נג) **יערות דבש** שני חלקים מדרושים להגאון מהר"ר יהונתן

בתוכחות מוסר :

(נד) **יפה לבדיקה** מהגאון מהר"ש יפה ז"ל מורה

מקום על אגדות שבספריו, סדר הדורות דף קס"ח ע"ד, ואינו כן כי הוא מורה מקום על כל האגדות בערכין וראיתיו כ"ה

(נז) **יפה מראה** חיבר מהר"ש יפה הנזכר על אגדות

ירושלמי ונדפס בוויניצא בחי הרב ז"ל, ועוד נדפס בברלין בתוספות יופי מכלול

להרב יחיאל מיכל רב ברלין, ועוד נדפס באמשטרדם בו בפרק עם קצור כבוד

חכמים וחידישי הרב מהר"א בעל זרע אברהם על מדרש רבה, והיו דברי ריבות

על ההדפסה כמבואר בהקדמה :

(נה) **יפה עינים** מהרב ז"ל דרושים ח"א, וח"ב לא נדפס :

(נו) **יפה ענף** מהרב ז"ל על מדרש אסתר איכה רות רבה ונדפס בפפד"א כ"ו :

(נז) **יפה קול** מהרב ז"ל על מדרש חזית הוא מדרש שיר

השירים רבה ונדפס באיזמיר :

(נח) **יפה תואר** באור רחב על מדרש רבה מהרב ז"ל ולא

נדפס על במדבר ודברים :

(נט) **ס' יצירה** (עיין ספרא דאדם קדמאה) כ"ח :

(ס) **יקון המים**, מאמר — (עיין הכי שמואל

הג"ה מנחם ציון

(בג) וזה לא כדבר נדפס ג"כ על מס' כתובות וכת"א ס' תהי"ל סק"ס כתב דאפ"פ שהנ"ח כי נסמ מהרש"ל לאיכר פכ"ו כתר ספרו (י"ס) אלוין וכת"א הוא ופנ"ש רבב כמנ"י מוכר"י קהל"ל כס"ס י"ש כהנא"ס

שני סוף חולין בענין נס הכות"ש :

ברם לא נחתי לעורר את המעיין כס' י"ש יבמות פ"א כ"ג שהיה שם את חמיו הנ"ח קלון הכרעטון (אני כרעטון מ' ליפקה ע' ט"ב גיטין שמות נשים למ"ד סק"ג) ר"י דק"ק לנזכר, ונספ לאתיק וכת"א"ס פנים שם פס

האכ"י ז"ל וכמ"ס כס' לק"ת פ' כהנא"ס ע"ש (ועל דו"ד ודורשיו כ' שנפטר כ' רג"ס) : ודאיתו כס' יד שאל יו"ד פ' רפ"ט שסקה על ה"ש"ש ג"ה דברי ככ"י פ"א ז"ל וכלא שטיס נזק"ח ח' ה', ורק פס כמ"א כ"ל

תלפיות מתכתיס תחת קרנות עירי"ס, ושאר כס"ס : (כד) וכספ"ד כ' נוסח"ל ס' ימין ה' רוממה להרמ"ע ועוד העפס הכ"א ס' ימין ה' רוממה כולל כמ"א פ"א כלא

שנים הסמ וכו' בלח"ל ז"ל :

(כה) קושטא ר"ל והמטרגן תק"ל ופס פ' לוי' חן לח"א פראג תקל"ג, ופסד"ס ת"ר :

(כו) נפטר כמט"ס א' פ"ב זכ"ן וז"י הספכות שם נמלא נס מלכת כ"ט וכתוב עליו משכיל ככל חכמה סמור נחמד ונעים ר' יוסף ככ"י כישראל' ש' ז"ל לז"ר, (וכרשיית כר"ל מלאתי שנמלא תח"י כולור פ"ס יסוד עולם

מר' שלמה קוקס כת"י) ונפטר סדור מלינו שד חכס ח' כסס זס פ"ס :

(כז) ש' תנין, ומ"ס כהנ"ד דואו על מדרש רבב מדרש ז"ל מדרש רבב ס' מנלות :

(כח) ופ' סדר הכריתות בהקדמה לח"ג נקרא נתיבות עולם וכוונתי מאמר ד' ובספס הגאון ר"י דלעטא בהקדמה כוונר ונס' לור' ס' לס' חסדאי ז"ל ונדפס כק"ק ווארשא כד' נפחאות שנות ופס פכרס פירוש'ס וכסודלנאלה

החרבן אינו כמון ואולי מ"ם הוא. ועיין בס' התרומה סי' קל"ה מ"ט דבסדר הנאים ואמירות שר"י חי יותר מש' שנה והוא פלא דבפ' הפועלים משמע דתכף אחר ר"ל בימי ר"א נ' פדת נח נפשיה ע"ש מלכד מה שהעיר שם, טוב ראיתי מ"ש מה"ר דף קי"ד :

ודע שהתוספות כתבו בכתובות דף ה' דהש"ס לא קאמר על ר' יוחנן תנא הוא ופליג. והקשה מורנו הרב כמחרי"א נחום מסוגית בכתובות דף ט"ט דכפי זה מאי מספקא ליה לש"ס אי ר' יוחנן פליג עליה דרבנן. וכד הוינא טליא מירצתי דיתכן דפליג משום דרבנן יוחנן ידע דפליגי ארבי ואיהו סבר כמחלקות. ועתה מקורב גרסו תשובות הרשב"א ח"ג סי' שס"ט וראיתי לרבינו ז"ל שכתב בהחיא דכתובות דף ט"ט כדאמרן ועלץ לבי. ולפי האמור העיקר כתיבון האמצעי שחירץ הרב מהר"ם הלוי בשו"ת דרכי נועם א"ח סי' י"ט ודלא כהרב סדר הדורות דף קי"ד ע"ד שהפס כתיבון ראשון דפליגי דבבלי וירושלמי במקום שהרב הנזכר ת"י עוד כי תירוצים ע"ש. ואחרי כתיב ראיתי תשובת רבינו האי גאון הביאה מהר"ם קולין ריש שרש צ"ד דמדרוזת דבריו בהחיא דף ט"ט הנ"ל לא משמע הכי. ועמ"ש הרב החסיד הרמ"ן לביב מלאכי סי' תקנ"ב והרב משנת יעקב דף פ"ו והרב מרכבת המשנה למהר"א אלפנדארי פ"ו מהלכות דעות. ובמקומו הארכתי ואכמ"ל :

ירושלמי כתבתי בנדרס דף מ"ח ע"ב (עיין מהר"ר יהודה עבאס נה"ח) דנראה מהראב"ד בהשנות פ"ב דבכורים והרב המגיד פכ"ז דמכירה שה"ל ירושלמי דסדר קדשים וכ"כ הר"ם בהקדמת פ' המשנה שנמצא ירושלמי על חמשה סדרים שלמים, ובריש ס' תקוני הזהר דף מ' ע"א איתא ובנין דא אוקמה מארי דתלמודא וירושלמי היותה באמצע (ה'). והראב"ד בפירוש ס' יצירה (שאינו הראב"ד בעל השנות הרמב"ם) כתב שהוא ראה בתלמוד ירושלמי מסדר קדשים

הג"ה מנחם ציון

הקס"ז וכלכונס עם פ' סר"א מנחמיו ובכנלן עם פ' ר"י כדיליכ מנללני, וקדק קארין (תקל"ב) עם פ' נחמד מנכסל אולר כ', ופ' כלא"ז עם פ' יצירה כפליג באר"י ז"ל ככתב הכתוב (ומש"ס כהקדמות ש' קה"ן הוא ט"ס) ובס' כטות רחלים דלוי להכא"ז פ"ד שכן פ' כמיוחס לרבינו סעיד ע"כ אין זה רבינו סעיד גאון כשרי מנכר כי כאלן עורא ור"ת ותלמידי ריב"א פ"ט : כסדרין ס"ה ותנינא י"ג ובכחורי מאמר ד' סכ"ס וס' יוני פ' לך פ"ט ואלת כנסת גו"א :

שמואל נ' תכון נה"ח) (כט) :

(ס) יקרא דשכבי דרושים נפלאים מהרב הגדול

מהר"ר יוסף דוד הרב המחבר בית דוד על ר' מוריס :

(סג) ס' היראה (עיין רבינו יונה החסיד מנירוגלי ד"ה סך ראיתי

וכו' נה"ח) (ס"ד) :

(סז) ס' יראים (עיין רבינו אליעזר ממין נה"ח) (ס"ה) :

(סז) מ"ס יראת המא מרז"ל. הזכירה הרב מהר"ש

בן אלקבץ הלוי בס' שרש ישי פ' אני מלאה הלכתי (כ) :

(סח) ירושלמי רבי יוחנן בר פלוניה ריש לקיש חיברו (ג).

ורלא כהרב כפתור ופרח פ"ו דף פ"ז שכתב דמי שחיבר ירושלמי אין זה רבי יוחנן בר נפחא בר פלוניה דר"ל. שהרי בין חבור המשנה לרבי ובין חיבור הירושלמי ר"פ שנה ורבי יוחנן היה תלמיד רבי עקי"ה. ופוק חוי להראב"ד בספר הקבלה שכתב שהמשנה חיברה רבינו הקדוש ק"ך שנה לאחר ירושלמי חיברו רבי יוחנן קרוב למאתים שנה אחר החרבן וכ"כ הרב צורה לדרך בהקדמתו, וכן מתבאר מתשובות מהר"ש נ' הרשב"ץ סי' רנ"א דרבי יוחנן בר פלוניה דר"ל שהיה בימי רב ושמואל חיבר ירושלמי, וכן מתבאר מדברי הראשונים בכמה דוכתי, וכן משמע מדברי הרמב"ם בהקדמת ס' היר וסס' כריתות ביטות עולם שר' שני, אך מ"ש בהקדמת הרמב"ם (ד') ובספר כריתות שהירושלמי חיברו רבי יוחנן בקירוב ש' שנה אחר

(כט) נדרס נק"ק פרטור :

למ"ד) נדרס בווינא עם פ' נח"א ומנח"ל ערך ח' אות כי"ב פ"ט : (לא) דר"ז שכ"ו, וגם עם פ' ט"ז לחסם כסדרו מו"ס חיים נח"א נקרא תועפות רלס : ומכונה בשם ס' יראים השלם :

(לב) ואולי הוא ס' יצירה העלום כמיוחס לר"א מנחמיו ונקרא גם בשם ס' הכפדות נספרי מוסר : (לג) רבים המכו על קריאת שם בתלמוד ירושלמי וכדי ישיבת ר"י ותלמידיו נעכרים סי' ובימיו ל"ה שום יצירה נעזר (פס"ק ירושלים) ויותר כו"ל לנעתי בשם תלמודא : דכני מערכה או תלמוד א"י כמו תלמוד ככלי ואל"ק

(לד) נפ"ס דכ"א ליבא קליא כאלן ירושלמי וכמנח"ל (כ"ק ד"ה) כלי תלמי ירושלמיא הוא דתי ליבא קליא : (לה) ואולי לזה נתכוין בעל מגדל שח' תפלין פ"ג ש"ל כו"ל וכבר העיר עלינו רות מנחם ומאלט מדרש נכתב ועלם ובכרענו לנעתי מה שהורגלו ותפסנו וכחוקנו כסדרן פ"ט :

מערכת

ספרים

ממחרש"ל אלא מהרב יחיאל הנזכר
ונדפס בפראג שנת שס"ט:

(סח) יש נוחלין היא ציונות הגאון
החסיד מה"ר אברהם

סג"ל הורוויץ בדברים שבקדושה ויש
בה הגהות ותוספות מכנו הרב מהר"י
סג"ל ז"ח:

(סע) ישא ברכה (עיין זונז מודה):

(ע) ישיר משה (עיין אזהרות ד"ה
והנה הרב וכו' ז"ח):

(עא) ס' הישר (עיין רבינו יעקב בר ד"ה
ר"ת ז"ח חסיד וכו', ועין
בהכחמא רבתי):

(עב) ס' הישר של מוסר שמיחסים
לר"ת לעיל כתבנו

(עיין רבינו יעקב בר מאיר ד"ה ר"ת חסיד
כו' נח"א) דס' הישר של ר"ת הוא
חידושים בש"ס ותשובות וס' הישר הזה
כתב הרב מנחם די לונזאנו שחיברו
רבינו זרחיה מיוני מא' ועתה ראיתי
להרב סדר הדורות שכתב שהוא לר"ת
מאוריאנס אחד מרבותינו בעלי התוס'.
ואם קבלה נקבל:

(עג) ס' הישר הנדפס מספורים ובפרט
מלחמת השבטים עם

הכנענים דברים מבהילים וכתוב שם
דבחרבן נמצא זקן אחד והוא נחבא בתוך
הקיר ועמו כמה ספרים יקרים וס' זה
בתוכם. ורבים אינם מאמינים בס' הנז'
אבל הילקוט מביא ממנו ובעל הילקוט
היה בתחלת האלף השש, וגם רבינו
בחי בספרו פרי יושלח הזכירו בפשיטות,
אך הרמב"ן בפירושו נראה כמסתפק
שתכב

הג"ה מנחם ציון

(לז) וכן סרוקת כס' י"ט מביא ירושלמי מנחת פ"ט ואך מה שסבאו ראי' מדברי הפנרן ערך כס' פ"ט אינו
ראי' כלל דכתיב ב' תיבות תלמוד ירושלמי כ"י שם קאי אלמפעל ולא למעט כמטאור להדיא למענין, גם בתוס'
נדפס ס' הביא הירושלמי מ"ס דס' הדס ולא נמאץ נפיקו רק עד פ"ט וכן כס' הסדרים לכס' הביא לשון ירושלמי
נדפס מה דלא נמאץ אצ"ח כלל פ"ט ובפסד"מ נדפס ז' מסכתות קטנות ירושלמיות עם כאלו לח"א, וזה מקרוב נדפס
מגדילת כנר ירושלמי קדשים מכ"י וכו' יאל עליו עוררין שהוא גדול ומיוסף ויש שהעידו על אמתתו:
(לז) ובקראקא כס' נדפס ירושלמי עם ס' הקלר בהסמכת שם מחברו, וחל"ו נדפס עם ס' פני משא ומלאה
הפנים קרנן העדס ויורי קרנן שדה יבוצע וזגוס ויבוצעס ויבוצעס ויבוצעס, וכעת נדפס בווארשא ס'
ירושלמי כס' הכידכ"ו ותוס' יריד לח"א ושם הרה"ה עולם גמורו ויבוצעס למס' יבמות כאשר שמעתי ממנו בעלמ'
ועח"א אות ש"ן נ"ה:

(לח) ובאמת הנ"ה לס' יש נוחלין הוא לבשל השל"ה וס' אחיו מו"ס יעקב שגכרשין נדפס בפראג שפ"ה עם הסכמת
הכ"ח ופמ"ע וסוללות אפרים והפלים כמו בשביל כבוד אחיו כבודו ממנו, ונדפס גם כח"ד תנ"א עם נזות
כדור כעל ווי הפמודים ז"ל ונדפסו לזכר תר"ז כתוב על שער הספר יש נוחלין דהוא לשל"ה והוא טעות:
(לז) וכו' ס' על אזהרות ר"י בר רלובין ונדפס עם ס' זוהר ברקיע הנרשנ"ץ על אזהרות רשב"ב (ח"ד תנ"ה):
(ס) נדפס בניוין ש' תקפ"ו עם הנ"ה לח"א, ונס הנ"ה מהד"א מרגליות ור' פייש רלונטאל (גדלון תרנ"ח):
(סא) ז"ל היזר דברי גס הוא כי מנוס כס' הכר"ה ר"ת רבינו זרחי' היזר ופח"א ז' ס"ג פ"ט, ואילני נזחח הפעות
מתי"ם כפצחות הכר"ה על ס' כפל הנפס להראכ"ד שער תרון הוכחות ז' חל' ואין לי להאריך כזה סוף הוא
כתובה על ס' היזר ואמנם הדברים מניעים לכ' היזר לר"ת הנדול:

קדשים היות באמצע י"ו נראה קצת
מהתוספות במנחות דף ס"ד ע"ב ד"ה
ועל אותה שעה שהיה להם ירושלמי על
סס' עדיות ועי' בירוש' פ' תפלת השחר.
וכן מטין דברי הרמב"ם הנזכר שכתב
שהי"ל ירושלמי בחמש סדרים שלמים י"ו
ירושלמי בתוספות קרושין כ"י ראיתי
כתוב בירושלמי בהלכתא רבתי הכתובה
אחר סס' ע"א, וכלשון הזה ראיתי שכתב
הסמ"ג עשין ע"ה ובירושלמי דהלכות
רבתי ראה מורי רבינו יהודה וכו' ודברי
הירושלמי שמביאי' תוס' כ"י והסמ"ג הנז'
שתי הלשונות הם בירושלמי דקמן פ"ה
דמכות, כנראה שהיה להם סדר אחר
בירושלמי. והרב מגדל עז פ"ג ופי"ד
דאיסורי ביאה מוכיר ירושלמי דמסכת
גרים ואיננו פה עמנו מלבד סדר קדשים
ירושלמי שהיה לראשונים וחסר לנו. ועל
הרוב כמה קישויות בהרמב"ם בקדשים
יתורצו בירושלמי קדשים חכל על דאבדין,
ומהגם דהרמב"ם חיבר הלכות מהירושלמי
כמו שחיבר הרי"ף הלכות מהבבלי כידוע
וכמ"ש בח"א וח"ב (עיין הרמז"ס נח"א):

(סו) ירח יקר (עיין אור החמה):

(סו) יריעות שלמה למהרש"ל על
רש"י בחומש

והרא"ם ונדפס אך לא זכיתי לראותו.
ואחר זמן ראיתיו ביד אחד חכם מאוהבינו
הי"ו והוא על קווארמ"ו ל"ח דפים והם
הגהות מהרש"ל על הרא"ם ורש"י, והביאו
לדפוס הרב יחיאל בר משולם טווארניק
והוסיף בו ראוה, ובכל דבור בסופו כותב
מהרש"ל לא כותב נ"ל כלומר שאינו

מבינתו (ט):
(עה) יתר הבז להרב נהוראי ג' ארמון
והיה מופלג בחכמה
ווקנה א' מרבני תינס וכתב שיטות
וחידושים הרבה, ושללו בל מחמודיו
ובכלל כתיבותיו, ואח"כ הוסיף שנית ידו
לכתוב חידושים וקרא הס' יתר הבז
ונדפס פה ליוורנו (מד):

שכתב ואם נאמין בספר מלחמות בני
יעקב ע"ש (טז):
(עד) ישרש יעקב חיבר הרב הגדול
מהר"א בעל עץ
החיים וכו' על אנדות הש"ס שלקט בעין
יעקב והוא דוכב שפתי ישנים שמביא
דברי הרבנים מה שפירשו במאמר הן
בספריהם הן מה ששמע מרבנן קדישי
ועליהם מוסיף והולך ברחב דעתו ורוח

ב.

(ו) כהונת עולם להרב המובהק מ'
משה הכהן מרבני
קושטנדינה חתנו של הרב מהר"ש פרימו
והוא שו"ת וחיבור על הל' רבית ונדרים
מהמור וכו' הפלא ופלא שקלא ומריא
על כל האחרונים ולענין דינא (ה):
(ז) ס' הכוזרי (עיין רבינו יוסף הלוי
בה"ה) וי"ו):
(ח) כוונות מרבני האר"י וצ"ל ראיתי
אנב רהטאי כמה מיני
סדרי כונות (י): א' ישן, (כ) סדרי מהר"ם
זכות עם הגהותיו, (ג) סדר הרב נתן
שפירא בעל מצת שמונים ונקרא מאורות
נתן והוסיף בו מהגהותיו תוספת מרובה,
(ד) סדר מרבני מערב הפנימי עם הגהות
מהר"א אוולאי מעיר מרוויקוס ותלמידיו
הרבנים ומהר"י מאראנ"ה, (ה) סדר מהר"ם
פאפירש ונקרא פרי עץ החיים ושמענו
כי נדפס כמה פעמים בפולין, (ו) סדר
שראיתי שבא מארס צובה והגהות,
השביעי שער הכונות למהר"ש ויטאל
שהעתיקו

(ה) ס' הכבוד חיברו רבינו יהודה
החסיד וכ"כ רבינו
הרוקח ז"ל ס' שו"י ס' הכבוד שיסד
האיש הגדול רבינו יהודה החסיד ע"ש.
ועמ"ש בשה"נ ח"א מערכת ח"ת אות
ו' (עיין ס' הסידים) (א):
(נ) כבוד הבית מהר"ר שמעון
מפינמשוב על
אגדת עין יעקב ח"א:
(ז) כבוד חכמים מהרב הנזכר על
אגדות ירושלמי (ב):
(ד) כבוד חכמים מהרב המוכיח
מוהר"ר ליב (ג)
(פוחאוויצער), עיין לעיל במערכת דל"ת
(עיין דברי חכמים):
(ה) כד הקמח חיברו רבינו בחיי
תלמיד הרשב"א והוא
המפרש על התורה ודלא כמ"ש קורא
הדורות דף יו"ד שחובר מרבניו בחיי
בעל חובת הלבבות וליטא, וכ"כ ס' יוחסין
ובקורא הדורות עצמו דף כ"ד ע"ב (ד):

הג"ה מנחם ציון

(טב) וכנאון בעל סה"ד לא זו מחננו ובעתיק דבריו פעמים אין מספר ונדפס גם עם הג"ה לר' יוסף בר שמואל
הקטן ומתחנן גם כמה דברים כלדין עיין:
(מג) נדפס באומיר ש' י"ז פ"ח וכסופו קינטרס כהל לחי רואי וע"ל ב' כ"ב:
(מד) ש' תקמ"ז וכו' על מס' סנהדרין ונחמסו ונסופו לזקק לחיים ח' קלת סוגיית לבנו בר' חיים נהוראי גאון:
(מ) וע"ס חסידים ס' ק"ז תמ"ע ותס"ב ח' כן להדיא וא"כ ע"ה על כמח' (כח"א יו"ד ט"ז) כמחשבת כוס וכן
דברינו ירוסם ח"ב נתיב כ"ח נראה לזאת ר"י כחסיד נקומים מס' כנוד ע"ש ונבול"ת מהר"י מולין בקי"א
ונחפרי שפר עה"ס פ' חיי:
(ב) וע"ל יו"ד כ"ד ולקמן ק' פ':
(ג) ל"ל פלגור:
(ד) וזה מקרוב נדפס עם כבוד לח"א:
(ה) ונדפס גם עם ס' אמרי שפר דרושים לוחותי מהר"ש (קושטא ח"ה):
(ו) ונדפס עם פירוש יקרים כמו קול יודם מוסקאטי נלח יברל ואלר נחמד ומתחלה העתיקו ר"י הלוי לערבי,
ואח"ו פ"י ר"י אכן חטן לפעני נדפס כראשונה בעיר פאלי ש' רס"ו ואח"ו דיו"ו כ"ד וסדליאק תק"ד:
(ז) וכו' לר' משה ערייקו תלמיד האר"י ז"ל וכשערי תשובה חו"ת פ"ב סק"ג מ"ח"ס שם נה"ל עכ"ל פ"ח
בקרל כפוסקס ס' כוונות ע"ש וע"ל פ' ק"מ:

שהעתיקו מכתב מר אביו מהרח"ו ז"ל עצמו וקרא בו אתו עמו (ה) :

וכבר כתבנו כמה פעמים שיש חילופים באופן הכוונות בספרים האמורים למיש בשער הכוונות למהר"ש ויטאל ואין ספק שעל שער הכוונות של מהר"ש ויטאל יש לסמוך כי הוא זה האמת שכתב מטרת יד הקודש מהרח"ו ויעתק משם. ובח"א כתבנו סיבת שנינויים אלו כי לרוב חשקם היו חומדים חומדא דאורייתא ונוגבים הכתיבות. ויש שהיו שומעים ואח"כ כותבים בביתם וכווצא וגם מסיבת מעתיקים שלא ידעו ולא יבינו. ועיין בסי' מצרף לחכמה וה' הטוב יכפר בעד באופן שמי שזכה לשער הכוונות שסידר מהר"ש ויטאל ז"ל וגמצא בעת"ק ירושלם ת"ו ובארץ מצרים ועתה בארם צובה אשריו שיבול לבוין על דבר אמת. ואני הצעיר ראיתי שער הכוונות ושאר שערים מכתיבת מהרח"ו ז"ל ושער הכוונות ויתר שערים מכתיבת בנו מר שמואל. ושער הכוונות וכל השערים מכתיבת בן מהר"ש הוא מהר"ר משה ויטאל מרבני מצרים ושקיל וטרי עם הרב גנת ורדים :

(ט) **כוונות התפלה.** (ע' מ' חיים הכהן נח"א) :

(י) **בונן** מדרש בונן יש בדפוס ומתחיל ה' בחכמה יסד ארץ בונן וכו' (ז) :

(יא) **כוס ישועות** מהגאון מ' שמואל שאמין כ"ץ אב"ד

ור"מ בקלויז ק"ק פפר"מ ורב על מדינת דארמשטאט והוא חבור על הש"ס סדר נזיקין, וכסה"ד הביאו משו"ת יד אליהו סי' ל"ח דף מ"ב סוף ע"ב. וכתב שהוא מיינים ואיני כן רק הוא על הש"ס ונדפס בפפר"מ, ואח"כ כתב בסה"ד כוס ישועות מוכב בש"ס חדשים בב"ב דף קנ"ז ודף קס"ו וכוונתו על הגהות ונסחאות שברפוס פפר"מ קודם מס' בתרא והוא סבר דהוא ספר אחר, אך. כוס הישועות שמביא בשו"ת יד אליהו וכוס הישועות שרומז בהגהות ונוסחאות בתרא הכל אחד ואינם חלוקים :

(יב) **כותים.** מס' — (ע' מ' יהודה ענאם נח"א) :

(יג) **בח ה'** (עיין אל"ס) :

(יד) **כלבו ס'** זה לא נודע מחברו כבר כתבנו בענינותנו לעיל (עיין

רבינו אהרן הכהן מלוניל נח"א). דעל הרוב ס' הכלבו מעתיק מס' ארחות חיים, וכתבו שמחבר כלבו היה בזמן רבינו יעקב בעל המורים, וכשו"ת פני אהרן לכמהר"ר אהרן אמארילווי הנדפס מחדש בא"ח כתב משלשלת הקבלה שהוא הריב"ש ושטח הרבה ע"ז כי מעתה נתגלה מי הוא מחבר הכלבו, וגם כתב דס' הנייר הוא ס' הכלבו ושם נסתפק אם רבינו אצר שמביא הכלבו הוא הרא"ש אבי הטור ע"ש, ושלשה המה נפלאו, כבר כתבנו דאין לסמוך על שלשלת הקבלה כלל, ומי יוכל לחשוב דהריב"ש מחבר הכלבו הם כי לא להזכיר יו"ד ומ"ש דס' הנייר הוא ס' הכלבו אינו אמת, כי אני הדל ראיתי ס' הנייר ער קלף כ"י ישן נושן ואינו ס' הכלבו כמ"ש בשה"ג (עיין ס' יייר), ורבינו אשר שמזכיר הכלבו אינו אבי הטור כמ"ש בכל זה פשוט: כלבו רגיל הרבה פעמים לכתוב דברי סמ"ק והנחותיו בסתם, מרן. כ"י א"ה ס' מ' יא) :

(טו) **כל דאי** מאמר כל דאי בדיני אסמכתא ואבזרייהו חיבר הרב מוהר"ר אליהו הלוי והיה בזמן הרא"ם ומהר"ם קאפסלי והוא יצא לישע מהר"ם קאפסלי נגד מהר"י קולון והיה תלמיד הרא"ם ומהר"ם קאפסלי כמ"ש בח"ב מערכת אל"ף אות מ"א (עיין מ' אליהו הלוי נח"א), והוא נלחם על בנימין זאב כמ"ש שם בח"ב מערכת ב"ת אות י"ג (עיין בנימין זאב), והוא היה אביר הרועים כנראה מתשובותיו הנותרות שנדפסו ויהיו נקראים ספר זקן אהרן, ומאמר כל דאי נדפס בספר תמת ישרים בסוף חלק המים דעים, וראיתי בכתבי מורנו הרב המופלא מהר"י הכהן ז"ל שהוא מחשיב ומשבח מאמר כל דאי הנו' :

כלי

הג"ה מנחם ציון

(ח) נדפס גם עם סי' מרכנן כעל הפרש"ס המקובלים מלוקט ע"י מהר"י זנב (שאלותיו תקע"ג) ועם הג"ס הג"מ פתח' אהר"ק פסד"מ ופ"ס הסכמת רבני פסד"מ :

(ט) ועל' ה' קל"ז :
יו"ד וזולת זו ה' הריב"ש תמיד מתנגד המקובלים וכנראה מתשובותיו לא פעם וזתים אשר כתב מדרות עליהם וכ' שם כעין מחמיו פזריית ע"ס וזכר"מ אות רע"ד בשם הכלבו דליל יו"ט בולעין על הפלוסופס והפסס ז"ס הקבלה ע"ס נדפס פעם רבבונה נחאפלי כ"ץ ע"ס : וכן נקרא בשם ס' הכללי וע' מל"מ שגנות סי"ג ס"ה. (וע"ש בהג"ה ש"ן כסוט) :

(יא) וכן כל מקום שמזכר וכ' הרי' כוונתו על הרי' מקדבל כעל הסמ"ק, וכן לפ"ק על הרי' ז"ד. סנ"ח שני כוה"ל כי הכלבו בשם הרי' דעקרה רגלי' וכו' ומסיים וכ"כ הסמ"ק ע"ס יכן שם בסמ"ק כ"י וז"ל וכ' הסמ"ק והכלבו בשם הרי' ע"ס :

לו 1

ספרים

כ

מערכת

איסור והיתר ופסקי הדיונים כשיש מחלוקת בפוסקים והוא כ"י בפראג ונקרא דרכי ההוראה וכמ"ש בשם הגדולים, (עיין דרכי הוראה):

ומעין דונמא עשה הרמ"ז ז"ל בעיר מנטובה בהסכמת כל הישיבה ומובי העיר איזה דרך ילכו כשיהיה ספק במציאות חדש ונקרא הקונטרס שודא דרייני והוא בדפוס:

(כה) כללי חכמת הקבלה (עיין סדר הדורות).

(כז) כללי מדרש רבה. (עיין ארזי הלנמן רבה

לו רבות) (טו):

(ל) כללי הרא"ש שנדפסו בויניציא שנת שס"ז יש בהם תוספות. ואלו שלחם מרן סדר"י קארו בכ"י ודורון למהרש"ל:

(לא) כללי שמואל (טו) (עיין מ' שמואל י' סיד נח"ה), (וע'

כללי הש"ס):

(לב) כללי הש"ס. ראשונים ואחרונים עשו כמה ספרים

להורות לתלמידים דרכי התלמוד מלבד כמה מחברים אשר בתוך חבוריהם דברו בכללים. והא לך רוב החבורים שנתחברו בזה: (א) דרכי התלמוד לרבינו סעדי נאון. (ב) מכוא התלמוד לרבינו שמואל הנגיד. (ג) סדר עולם להרמב"ם. (ד) ספר כריתות. (ה) דרכי הגמרא למהר"י קנפנשון. (ו) הליכות עולם. (ז) הר"ם דאגון תלמיד מהר"י אבוהב. (ח) כללי הגמרא למרן. (ט) כללי שמואל למהר"ש מיריליו. (י) כללי הרב בצלאל כ"י, (יא) שארית יוסף. (יב) יבין שמועה. (יג) הליכות אלי. (יד) גופי הליכות. (טו) כנה"ג. (טז) שוירי כנה"ג. (יז) תחלת חכמה. (יח) יד מלאכי. (יט) באר יעקב בסופו. (כ) קונטרס הרב חוות יאיר בתשובותיו סימן צ"ד וגדפס בספר כריתות ותחלת חכמה

אמשטרדם בשם אפיסת הכללים:

והיטב

(טו) כלי גולה חיבר הרב משה רבקה פירוש המשניות:

(יז) כלי גולה (ע' מ' שמואל לאניידו נח"ה):

(יח) כלי הדיונים באור לש"ע ח"ט וקיצור דיני האחרונים מהרב לחם הפנים על י"ד מהר"ר משה קיפמאן חתנו של הרב מנן אברהם:

(יט) כלי חמדה להרב מהר"ש לאניידו ראש על אר"ץ דרושים

נחמדים על התורה:

(כ) כלי יקר להרב הגו' על נביאים ראשונים מאסף כל פירושי

הראשונים ומוסיף כהנה וכהנה בטוב מעם ודעת:

(כא) כלי יקר להנאון מוהר"ר שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג

על התורה ס' נחמד וחשוב לאמיתיה של תורה:

(כב) כלי פז על ישעיה מהרב מהרש"ל הגו' ויש בו חידושים מבני

וגברו ז"ל יב):

(כג) כלי רועים על הילקוט הביאו סדר הדורות יב):

(כד) כללי הגמרא שחיבר מרן עשאו אחר הבית יוסף.

בית דוד י"ד סי' קצ"ג, והרב החסיד בס' יד מלאכי חלק עליו ריש דף קצ"ב י"ד.

ודעתי הקצרה נוטה לדברי הרב בית דוד וכן מוכח קצת ממ"ש בכללי הגמרא דף צ"ז דלא עצר כח והקיפוהו חללים וכו' ע"ש, ואח"כ ראיתי להרב דוד קורינאלדי בכ"י שחלק על הרב יד מלאכי כמו שהבאתי דבריו אני הדל בקונטרס

עין זובר:

(כה) כללי הרקדוק. (עיין מ' יהודה כריאל נח"ה):

(כו) כללי ההוראה חיבר הרב משה רבקה בעל באר הגולה:

(כז) כללי ההוראה חיבר הרב תי"ט להורות דרך והנהגות

הג"ה מנחם ציון

(יב) דו"ק ע"י, וכל הכלים כללו נדפסו בתוך התנ"ך קבלת משה וע"ל ק' ר"ו ע"ש:

(יג) ומ"ש בסכ"ד כאן נתחלש שמעתי ומיד אח"כ כ' ורלתי אל משה דרוב דבריו כוס נחתק משפתי ישימי ומ"ש כאן ורלתי וכו' משה דרכי נפל סכ"ד:

(יד) דברים מהפוכין רלתי כאן ואין סדר למשנס וז"ל מתחלש ואח"כ רלתי וכו' עד עין זובר, ודעתי הקצרה טעם וכו':

(טו) ורלתי כהסכמת הג' מלכז נפשו"ט שו"מ על מדרש רב ד' לטוב שמתמס על סגולת כפל תמדת שלמה על שנתן הסכמה פ"ס כללי מדרש רב לנ"ח י' פקדא ונפסל ממנו דכוא כנ"ס פ"ס, וז"ע וכרי השל"ס כנפסל

כ' מפורש דכשתיקו מ"י י"ן שגמל וכו' לנ"ח י' פקדא וא"ר תיקון דכריז בלזים מקומות ואולי עמנו דס"ל לספר מזה:

(טז) ונ"ק על נפס"ד דלא כתיב נפ"ע ורק אנכ גרלל כס' תמח ישרים פ"ס:

והמיב אשר דבר הרב מהר"י תאני בתחלת חכמה שהם קראים כללים ואיכא בינייהו שהוא פרט שכמעט לא נמצא לו חבר, והתמרמר על זה הרב מהר"ד קורניאלדי על האחרונים שהדין עם הרב מהר"י תאני ודבריו בכ"י :

(ג) **כללי הש"ס** ראיתי בס' ישן נושן כ"י העתק שני פרקים שחסרו מפרקים שהקדים הרמב"ם לפירוש המשנה והם באור מלות הקשות בש"ס וכללים בש"ס :

(ד) **כללי הש"ס** הרב יד מלאכי הפליא בענין זה והרבה תמיהות על מרן והרב כנה"ג דנשמט מהם כמה בקיאות בכמה ענינים והם' הנחמד הנ' מלא על כל גדותיו מזה. ואני ההדיוט הלצתי בעד מרן והרב כנה"ג כי הם ו"ל לא כוונו מלאכתם לכך שהיו עסוקים במרבית חבוריהם הרבים והעצומים. וכפעם בפעם אנכי למודם שראו איוה כלל היו רושמים אותו. ומאלו הרשימות בעתים רחוקות נעשה קונטרס וכמ"ס בעניותי בקונטרס עין זוכר דף נ' ע"ב ע"ש :

(ה) **כללי הש"ס** חיבר הרב סדר בתחלת הס' :

(ו) **כללי הש"ס** בסוף ס' מאיר נתיב הנדפס מחדש באלמנא :

(ז) **כללי התלמוד להרמב"ם** (ע' רמב"ם כה"א), (יע' סדר טולם) :

(ח) **כללים בקבלה** מגורי האר"י ז"ל נדפסו בכוף ספר התקונים דפוס קושטא. ועוד ראיתי כללים בכ"י יו' :

(ט) **ס' הכנויים** (הוא ס' ערכי הכנויים) (עיין סדר הדורות) :

(י) **כנסת הגדולה** כתב מהר"ד שחיבר דעות המחולקות עם הרמב"ם וכו', ורעות המחולקות עם הסמ"ג והרשב"א ואינו כן שהגדוה

הרמב"ם הוא מורה מקום וקצת שקלא וטריא וכן בסמ"ג והרשב"א וחיברו מאור הגולה מהר"ח בנבנשת ועיין בנדרס מערכת ח"ת. (עיין מה' חיים נבנשת כה"א) ח"י :

(מא) **כנסת יחזקאל** שו"ת להנאון זקן ויושב בישיבה מה' יחזקאל אב"ד ור"מ דק"ק אהר"ב כמש"ל מערכת י'. (עיין מה' יחזקאל קנאלנדינג כה"א) :

(מב) **כנף רננים** קיצור כונות התפלות מהאר"י זצ"ל חיברו מו"ה והוא בכ"י :

(מג) **כנף רננים**. (עיין מהר"ר נתנאל טראכטער כה"א) יו" :

(מד) **כנפי יונה** נדפס בפולין מחדש ויש בו ד' חלקים. וכתוב שם שהרמ"ע חיברו וכן כתבו משם הרב של"ה ואני בעניי בקונט' חיים שאל ח"א סי' ע"א אות ד' כתבתי דלדעתי הקצרה אינו מתורת הרמ"ע. כי הלשון מחכים עלוהי דאינו מהרמ"ע. כי לשון הרמ"ע צח ונקי וניכר לשונו בספר אלפסי וזמא ובתשובותיו ובמאמרות. ועוד ששם' לקוטים כ"י ראיתי כמה ענינים משם מהר"ר סרוק ושם בכנפי יונה כתבם בסתם וכו' ע"ש כ' :

ועתה בא לידי מאמר המלואים מהרמ"ע ז"ל כ"י וראיתי שכתב בסופו וז"ל : אני הגה תגולתי והוספתי עכשיו בדרוש הזה בקצור מופלג ובשפה ברורה על מה שכתב נבנש על ידי בקונטרסי הנפוצות ממה ששמעתי וקבצתי זה וזה כמלק מן הים מידו אל פיו. ולא באתי עכשיו לידי מדה זו רק לש"ש להודיע ולהודע כי כבר נתפרסם המועט המושג מאז בין חברי' המבורכים שהם הרהיבוני וזיינוני לחלוק להם מן החכמה מינה וממקצתה אם מעט ואם הרבה בכל עת ובכל שעה לא נתנוני השב רוחי. ופן יחשבוני מונע בר הוכרחתי כפי גורל חשוקם לסדר לפניהם אפילו שברי לוחות אשר לי בדי' חלקים קראתי מאז בשמותם פני יונה לחבב המלאכה שפניהם כי קריאת השם המפורש החשיבות. והייתה הכונה בזה כי כל דבר המפורש בתורה יום יום המעט אם רב יוסיף עז ותעצומת ליונה :

הג"ה מנחם ציון

(י) ופ"ל ס' ח' :
(יא) ופ"ל ס' יד מלאכי כללי שאר מחברים סמ"י בטעמה דאין כנס"ג הכיח דכתיב סמ"א וכלטש כחלק ח"ת של סמ"א נקובטא דמחנכים כס רק ע"פ כ"י משא"כ כה' ח"מ חכרו כמקום שמתכנסים גם ע"פ הרמ"א וכלטש פ"ט, וכמא"כ ח"ט נגלים ממנו מ"ס הסמ"א כפאלו כהקדמתו לח"מ ע"ש :

(יב) כולל תפלות שירים וחזירות לבעמודים בבית ה' כלילות ראש השמורות, והוא לסרכ מו"ס יוסף יודי' קרני (עמ"א יוד' תלמי) ואך הקונטרס בית תפלה שנדפס שם בתחלת ס' כולל לסרכ מוסר ח"ך טרסטו (דו"ש שפ"י) וע"ס זאת חקת הכורה כהקדמה שם :

(כ) נדפס מחדש עם גלוזר וכו"ס לח"א מכוונ כס יונה תמה ולפמ"ס כס' פ"כ ידועות לסרמ"ע (סוכה פ"ד ויקהל משפ"ד) נראה דס' כנס"ג אינו להרמ"ע דכ' שם כנס"ג וכבר נכתב רכ"ז כ"ו כנס' יונה פ"ט ואולם לפמ"ס כון כסמך כס מנ"ע ד"ס ס' כנס"י מהאר"י ז"ל ח"כ אל"ל לסרמ"ע כון ג"כ לזה :

כסף משנה. כבר נודע דיש מי שכתב דהב"י קדם לכסף משנה ויש מי שכתב איפכא ולכן בשם הגדולים ח"א (לעיל) אמרתי אני בעניי דאין סדר למשנה ואין בידניו יסוד מוסד. הי קדים. וראיתי כתוב בגליון וז"ל ויש יסוד מוסד מה שהכריח הרמ"ך ממש מרן בכ"מ פ"י מהל' שמיטה וממ"ש בב"י ח"מ ע"ש דף קפ"ז ע"ב באות ו' ע"כ. ואני בעניי אומר דאין ראייה כלל ממ"ש בכ"מ פ"י דשמיטה דהשמיטה היא שנת שב"ז והב"י השלימו שנת שי"ד דעלה סמ"ך הרמ"ך בס' יד מלאכי. ודכיון דספר כסף משנה לא נדפס והיה בכתבית אצלו כתב אותו הלשון אח"כ. כי כסף משנה נדפס כתב ובעיר שהם מדפיסים ח"ד ר"ב סליק לבי קברי וא"כ מה ראייה והכרעה יש ממ"ש בהל' שמיטה. ועינינו הרואות שכל מחבר כל עוד שלא נדפס חס' כותב ומסוף ומגיה אתר כמה שנים וכל זה פשוט ומבואר. וא"כ גם שנמנר הב"י והכ"מ כמה שנים. כי עוד שלא נדפס הכ"מ היה מוסף תהוות ולשונות. וכן בבדק הבית שלא נדפס בימיו תדיר היה מוסף וזה נודע שהוא מנהג זה המחברים. וכן בכ"מ הלי' גרושין מביא תשובה מהריב"ל ולא הוזכרה בב"י ובדק הבית:

וכי תאמר בלבבך דלשון שכתבתי בשם הגדולים (לעיל) ואין בידניו יסוד מוסד הי קדים אינו מכיוון דהרי מוכרח מכל הלשונות שיש בב"י דמוכרי באור הר"מ כג' ומכל לשונות שיש בכ"מ שמוכרי ס' בית יוסף הריה מתעסק בשניהם יחד וזה יסוד מוסד. דע שכונתי בדענין אחד שאנו רואים חילוק בין כ"מ לב"י ויש צדדים לכאן ולכאן אין לנו יסוד בענין ההוא הי קדים. ועמ"ש בעניינתי לעיל בקונטרס זה מערכת ב"ל"ה (עיין בדק הבית) ומשם בארה ואין רצוני להאריך:

כסף משנה. לפעמים תופס לי הרמב"ם איזה תפיות וכו' ואינו כותב כלום וראיתי לפעמים דהאחרונים כותבים שנעלם ממרן ז"ל מקור הדין. והדבר ברור ופשוט שהם השמטות המעתיקים וכיוצא. ומרן כבר היה מורה מקום ויתכן איזה חידוש והושמט:

כסף משנה חיבר מרן על הרמב"ם ובסוף ימיו שלחו לוינציא להדפיסו וכתב להרמ"ע מפאנו שישתדל בזה. ואזר היל להדפיסו הרמ"ע ושרם שנשלם להתדפיס ח"ד עלה ללישיבה של מעלה מרן והיתה מנוחתו. ויש חסרון הניכר בכמה מקומות בכסף משנה שתופס תחלת הדין וכותב וכו' ונשמט שארית הלשון:

ודע שבאור מהר"י קורקוס היה לפני מרן כ"י ומשרה לפעמים מקצר מאד ומזכירו כמה פעמים למהר"י קורקוס בפירושו בכ"מ וכותב דבריו בקצור כאשר יתבאר למי שיש עלה באור מהר"י קורקוס. ומורנו הרב חזון נחום מעתיק הרבה מבאור מהר"י קורקוס:

(נא) כסף נבחר מרב אשכנזי דרושים על התורה נדפס באמשטרדם שנת הע"ב חיברו הרב הדיש מ'ה'

ליונה החביבה לעוף השמים להשתבח בתהלתה. ואני התרועע שם מרגליות מקצתן בריאות וטובות ומהן עקומות ועקושות הנה ושביריהן ושבירי שברים כי כלן מרגליות המה. ויש ברירה לאחר זמן למי שיוכח יבחין לסדרם על גבולן איש על דגלו כי כל סדורי הכסף והזהב ביד צורה. ואומן הנה בהקצנן סופן להעשות כלי חמדה לכבוד ולתפארת כהתוך כסף בתוך כור אולי יחנן ה'. והאריך הרב עוד וטוים וז"ל הגדתי היום וכו' כי כל חלקי הכנפי יונה שזכרתי על ארבעת רבועיהם נעדרי השלמות המה כי באו שם הדברים בלתי מסודרים ולא מתוקנים. רק לקוטי בתר לקוטי כנוקף וזית בכל יום מעין ברכותיו מהם טרפראות מהם נמושות ולקושות גם מגוילים מקורעים ומטושטשים אשר העתקתי מן הכא בידו כי היכי דלא לירכס אפילו מידי דרומה ולא הושלם עכ"ל. איך השתא הוברר דמה שכתבתי דהלשון אינו מתוקן ומסודר האמת אחי. אמנם הרמ"ע ז"ל הוא המחבר כמ"ש הרב שליה והוא לימדנו דלצורך שעה נכתב כך כאשר עיניך הרואות. גם הוברר דהם ז' חלקים כאשר נדפס. ובכנפי יונה כ"י ראיתי עוד חלק ה'. וראיתי בס' מגלה עמוקות שכתב כנפי יונה מהאר"י ז"ל אופן רי"ג ושאר דוכתי. ויש לרהות דכוננו מגורי האר"י ז"ל ואנב שיטפיה כתב כן. והחלק ה' שהוא בכנפי יונה כ"י צריך להתיישב אם היה כלול בתוך הד' או אח"כ הוסיפו הרמ"ע וכיוצא. וה' יצילנו משיגאות כ"י:

(מה) כסא אליהו למה' אליהו ישראל (כ"י כא):

(ט) כסא דוד. (עיין ארבעה חרשים):

(מו) כסא דהרסנא. (עיין כשמים ראש):

(מח) כסא הכבוד פ"י על ס' קטנות כמ"ש בח"א. ע')

מ' יואדה ענאם כח"ה):

(מט) כסף מזוקק מהרב המוסמך מ' יאשיהו פ"נמן

דרושים על התורה וכסף תועפות לו על התורה:

(נ) כסף משנה שחיבר מרן חיברו

אחר בית יוסף ולכן

השמיט איזה דבר ממ"ש בבית יוסף שחזר

בו. כן כתב מהריק"ש בתשובה כ"י ס' מ"מ כב):

ואנכי איש צעיר אומר כי עמדתו בכמה ענינים

ונראין דבריו בית יוסף אחרונים ויותר

מתוקנים. וכל קבל דנא איבא איפכא שדברי כסף

משנה יותר מתוקנים. לכן נראה דאין סדר למשנה

דומנין דכתב איזה הלכות בכ"מ ושוב כתב בית

יוסף ודמנין איפכא. ודמנין תקן במהדורא בתרא בב"י

באופן שאין בידניו יסוד מוסד הי קדים:

הגיה מנחם ציון

א"ך וכו' פל ד"ח ש"ע (שאלתיקו לישראל) נדפס פ"י בנו ד"ל וסגיה שם ממנו כו', גם ח"י ס' נפתח אליה פס"ח דבר סת' על כרמ"כ, וז"ל בשליחות מוס' למזכיר ונפטר שם כנל' לחון ט' שנת תתקמ"ד:

כב וכו' כמתי"ט כלי' סוף נדכות ולח"מ פ"ה מה' חל' ע"ג וכו' כמ"א כ' כנת שם רמ"י סק"ז וז"ל כסמון לחומס שם וכו' כמ"מ ודמה מ"ס נכ"י וכו' כמ"ב סק"ה וכו' ע"ג:

כג וכו' אריה ס' קפ"ח כ' וז"ל ובניאורי להמכ"ס פ"ד מה"כ דחתי ככרפתו וקיימתי פסק סק"ה):

(נב) **ס' בריתות** חיברו הגאון רבינו שמשון מקינון בן רבינו יצחק ועיין לקמן במערכת השי"ן. (עיין רבינו שמשון מקינון כח"א) (בז):

(ס) **כרם שלמה** על סדר ר' מוריס מובא בפרח שושן עכ"ל סדר הדורות (כח). וכבר נדפס והוא שו"ת על י"ד א"ה ח"מ מהרב מהר"ש אמארייליוו:

(סא) **כרם שלמה** ספר דרושים לאחד מחכמי אשכנז ראיתיו זה שנים רבות (כט):

(סב) **כרסיא דאליתו** כ"י להרב הישיש מהר"א הלוי זלה"ה רב דק"ק אלישאנדריא בפיימונט וחיבר כמה חבורים והם בכ"י:

(סג) **ברתי ופלתי** על י"ד עד סי' קי"א מהרב ר' יונתן והדפיסו בחיוו (ז):

(סד) **ברתי ופלתי** ח"ב קובץ קטן על הל' נדה לא:

(סה) **כתבים** שאומר הרב מגן אברהם כמה פעמים. הם כתבי האר"י זצ"ל:

(סו) **ס' כתובה** (עיין פ' הלכות נעין וכו')::

(סז) **כתות החכמים** (עיין וזממא רבתי):

(סח) **כתם פז** (עיין מ' שמעון ו' לביא כח"א) (זב):

(סט) **כתונת פסים** חיבר הרב מהר"ר יוסף ב"ץ בנו של הרב דרישה ופרישה (ז) הגהות על דברי מר

מה' אבי עזרי וזליג מרגליות (בר) ויש לו הסכמה מהג"מ צבי, ועתה נדפס מחדש פה ליוורנו שיש לו תובעין מחמת חשיבותו:

(נב) **כסף נבחר** דרושים נחמדים על התורה מהרב המוסמך מ' יאשיהו פינטו תלמיד הרב המוסמך מהר"י אבואלעפאי:

(נג) **כסף נמאס** פ' איכה מהרב הגו' ולא נדפס:

(נד) **כסף צרוף** מהרב הגו' פ' יפה על משלי נדפס באש"ד:

(נה) **כף ונקי** מהחכם השלם החסיד מלומד בנמים מר קשישא מ' בליפה מלכה טק"ק אנאדיר והוא פ' על התפלה ושירים וענינים אחרים ה' הלקים כנגד ה' אצבעות הכ"ף עליו:

(נו) **כפת תמרים** שיטה על פ' לולב הגזול ופ' לולב וערבה להרב הגדול מהר"ם ו' חביב בס' שמות בארץ:

(נז) **כפתור ופרח** (כה) ב' הרדב"ן בראשון סי' ל':

שהיה תלמיד הרמב"ם והשינו בס' קורא הדורות דף כ"ג שבספר הגו' מזכיר הרשב"א ומזכיר הגרש משנת ס"ו וכן כתב עליו בסדר הדורות רשנה דהיה בשנת ה' אלפים ס"ו ויראה דכוונת הרדב"ן אינו שהוא תלמידו משם רק דהולך בעקבות הרמב"ם:

(נח) **כפתור ופרח** על האגדות נדפס שנת שמי"א (בז):

הג"ה מנחם ציון

(בר) ובי' מו"ץ בק"ק קאלס ופראג וחי' מ' חבורי לקוטים על גפית (דו"ר תל"ה) וכס"ם מכיל פערט פמית זקנים שניתן לו מאת הגאון כרי"א כדורא זצ"ל שנת אהן וכפער ס' כ' סכנ' מו"ס גרמן מהלכרעטע נתרלס לנשות לו ב' מאות ר"ס לשנה וכל מחבורו עליו פ"ס (אס"א):

(כה) דו"ר ש"ן, וסוף גר' יצחק ליטבורי כר' משה ספרמי וע' מו"ס רפ"ו דשטופות וזמ"ר דף ד', וז"ל כשם פסע דבר כשם הרמב"ם ורק מה שראה בפירושו בכתב ידו, ומ"ס המחבר דה"ל שנת ס"ו יותר הו"ל לכתוב מ"ס כספרי פנ"א דשם שמד בו הוא ש' פ"ב פ"ס:

(כו) מתחלה סי' סס כס' ישרעל יעקב וזמ"ר כהנא שמו לשם קבלת יעקב (לולא) וכעת הוא מכוון כחבור ופרח או חסידות כונת האגדות לחכמי אשכנז ספרד ולפרט ובספ"ד כה"ל מ' קבלת יעקב על התלמוד וס' כפתור ופרח על האגדות כאלו כה"ל חסיד המה ואמנם חי'ו אלה גוף אחד:

(כז) קובצא רע"ו עם הקדמה ומפתחות ארוכות ושיר ארוך לר"ם כ"לפון ובא"ד תפ"ס עם חסידות כה"לס והוספות לר"ם חלניו:

(כח) שאלוניקי תפ"ט וזנו הוא הג"מ משה אמארייליוו בכמ"ח מ' הלכס למשה וזכר משה:

(כט) ד' המבורג תל"ח והוא למו"ס שלמה זלמן גייגר מו"ץ דקיק פפד"ט:

(לס"ד) כס' תקל"ג ומיד תנור מתגנדיז אח כחם למלך בו חיסם שניאס ולא מאלו רק כס' ס"ס מ"ס אודות סמנקר שברלס על גניס"ג מוכב צובר ונקדק פ"ס ואלוס ככר ייבנו ה' מקידלח כעסוד"ר פ"ס כסוף פסכותיו על כה"ג, וכן מה שחפסו מ"ס כס' ק"ב לענין גילס שיש בו חסדות ונדפס פ"ו קונטרס שלל גילס (כס' מו"ק) וגם מוס א"ן תמיסס כי"כ כד עיין כס' תנאות שור פ"ס:

(לא) ונקדק כס' תפארת ישראל פ"ס נכדו כסודל ש"י אנד"ק ליכנסשעט:

(לב) והוא פ' על הוכר ונדפס רק עד פ' לך (ליחארינה תקנ"ה):

(לג) ובי' נקדק ר' יוסף ר' פאליקס (בעל הסמ"ט) וכן סי' נקדק כש"ס ר' יוסף סלדק:

מערכת ב ספרים לה 5

(ע) **כתר שם טוב** להרב מגדל עז
ראיתיו בעיר
בורדיאוס כ"י והוא פ' לסודות המכ"ן
שכתב בפ' התורה. ושם כתב דקבל
סודות מהרשב"א דאמרם אליו בלחישתו.
ובעיר פאריז בביבליאוטיקא של מלך
צרפת ראיתי ס' הנז' שלם ושם כותב
היחס שלו. ומשם הבנתי דראש משפחתו
היה איש ששמו גאון בעל השם ואינו
תואר:

(עו) **כתר שם טוב** דרושים לאביו
של הרב משפמ
צדק בדפוס (ד):

(עז) **כתר תורה** מובא בפרח שושן
ובכתר תורה
למהר"ד ויטאל (ז). כ"כ בס' סדר הדורות
דף קס"ט ע"ג. ואין כאן שנים כי כתר
תורה שהביא בפרח שושן הוא של מהר"ד
ויטאל. אך יש כתר תורה לאחרון מהר"ש
די אבילה בפסוק ת"ח ממסים והנהגות
על מ"ס נזיר:

(עח) **כתר תורה** למהר"ש די אבילה.
(ע"ן לפני זה) (דח):

טר אביו בדרישה ופרישה י"ד וא"ה
שהדפוס הוא ז"ל והם כתיב דרישה
ופרישה באותיות קטנות ובסוף כל דבור
כתוב כ"ף פירוש כתונת פסים:

(ע) **כתונת פסים** פ' ההגדה מהרב
מהר"ר יוסף (ד):

עם מטה אהרן מהרב מהו"ר אהרן
האומים דפוס אמ"ד ופ' הרב של"ה והם
ג' פירושים להגדה ונקרא חלוקא דרבנן:
(עא) **כתונת אור** חבור נחמר על
התורה מהגאון

בעל פנים מאירות ונדפס עם אור חדש
להרב החריף בן בתו מה' אלעזר שקלא
ומריא בש"ס ובהר"ם מענין כל פרשה
ופרשה:

(עב) **כתונת אור** (עין מ' יונה תלומים
מפרגל כח"א):

(עג) **כתונת יוסף** חידושים על התורה
להרב מה' יוסף

בעל חק יוסף ושרש יוסף ונדפס עם
הולדות אברהם להגאון מר חמיו מהר"א ב:

(עד) **כתר מלכות** חיבור הרב"ז על
דרך האמת ונדפס
בס' קטן שמו אור קדמון (דח):

5.

(א) **לא הביט און ביעקב** קונטרס
מהרב שכות

יעקב על השנות עמרת צבי וארח מישור
וחק יוסף עליו. ונדפס בסוף שו"ת שבות
יעקב ח"ג:

(ב) **לב אבות** מהרב מהר"ש הלוי
הזקן חמיו של הרב
מהר"א ששון הרב המחבר תורת אמת.
وهוא פ' אבות:

הג"ה מנחם ציון

(לר) ונדפס מתחלה בפ' טלפין תנ"א ועמ"ל כח"א י"ד ק"ה וכג"ס שס:
(לה) וכן כשנע מוסר פ' ואשרי לסמוגל כי חזי מחתקתו מן המטא ומלשנתו עטו ויראה עטורה:
(לו) דו"ו ש"ו וכו' לר' ש"ט כ"י בר' ש"ט מלמד, וכסה"ד בשמות המחברים כי רש"ט כרש"ט כע"ס תלמונות
ודרשות על המו"ל ואח"כ הביא הר' ש"ט בעל כתר ש"ט ומחבר מדרשו וכו' בלחד:

(לז) ד' קושטא לר'ו ומיוסד על תרי"ג מלות וז' דרכין (כת"ד) וכאנן לחיות עשרת הדברות וכל אות פתחיל
ברמז נגד מזה ח' וע"ד סמכ"ם ועמ"ס ע"ו הכריח פאזיניא כהקדמת ספרו לז' האר"י פ"ס גס נדפס ממנו
שיר תרנוי במשקל כולל כל זי' ע' טרסות וכדוקת הכריח וכו' כס' ימין משה זי' א"כ לר"מ ווינצטור (מ:טובס)
בפ"ד) ומ"ס כהר"ט פ' יתרו בפשטת הדברות י"ס כתר לחיות כנגד תרי"ג מלות וז' כני נח פ"ס אפסר דל"ג
וז' דרכין:

(לח) ופי' חתן המלך בעל ח"ת ואכ"ז של ה"י בעל מ"ס חיים ליוהרנא תקס"ו ועח"א פליטת סופרים ש"ן ל"ז:

האורה על רש"י ומפרשיו (ה). לבוש שמחה וששון דרשות. לבוש איר יקרות על המורה וקדוש החדש. לבוש אדר היקר על התכונה (ו) לבוש אבן יקרה בחכמת הקבלה פ"י לספר מהר"ם ריקאנטי ובחקדמותו שם ביאר הכל בפרטות וכל העשרה לבושים נדפסו:

והנה לבוש א"ח חלקו לשנים לבוש התכלת ולבוש החור ועליהם חיבר הרב כהר"א שפירא ס' אליה וזמא. וגם ס' אליה רבה חיברו על הלבוש וא' מתלמידיו סידרו על הש"ע. ולבוש י"ד קראו עמרת זהב ומזכירים אותו הפ"ז והש"ך בשם עמ"י (ו). וחיבר על מקצתו הרב חנניה שמואל מתחלת ס' כ"ט עד ס' קי"א. ולבוש א"ה נקרא לבוש הבוץ. ולבוש ח"ט נקרא עיר שושן והרב סמ"ע הדיר מזכירו ומשני עזיו והרב מהר"ר יוסף ד"ין באמשטרדם כתב בסוף הר"ף דפוס אמשטרדם שהוא חיבר ספר לישב השנות הסמ"ע על הלבוש ובכמה מקומות קורין ס' הלבוש ולא ש"ע לגרסא לפי שבס' הלבוש הדין יותר באורך ומילתא במעמא:

והרב תוספת י"ט חיבר ס' מלבושי י"ט השנות על הרב הלבוש כמ"ש בהקדמת מעדני מלך. והרב אליה רבה א"ח הגיע לידו ס' מלבושי יום טוב ומזכירו הדיר. ובמדרומה לי שנתברר לי מרבירי האחרונים כי מלבושי י"ט חיבר הרב ז"ל על כל ד' טורים של הלבוש. ועיין בהקדמת מעדני מלך:

לבוש, הרב עיר וקריש מהר"ם די לינאנו ז"ל הגיה הנהיית על הרב הלבוש וראיתים כ"י. והרב הנשיא במצת שמורים קרא להנהיית אלו עדי זהב על שם הכתוב המעלה עדי זהב על לבושכן (ח) ושמעתיה

ומורה מקום על הרמב"ם ח"א וח"ב:

(ו) לב שלם ח"ב כ"י להרב הנו' הנהיית ומורה (א) מקום על הרמב"ם ח"ג וח"ד:

(ז) לב שלמה (עין מרכנת המשנה):

(ח) לב שמחה מהרב אברהם אליגרי מליץ על הרמב"ם בספר המצות להצילו מהשנות הרמב"ן נדפס בקושטנדינא ש' בית. ועיין בנדרס במערכת האל"ף (עין מה' אהרנס אליגרי נה"ח) (ב):

(ט) לב שמחה השונויות הרב מהר"ר אברהם אליגרי הנוכר שמעתי שנדרס מחדש בשלונקי (ג):

(י) לב שערים (עין שערים כלא"ה היכר מהר"י וכו'):

(יא) לבב שלם להרב מהר"ש שלם הנוכר שו"ת ולשונויות הרמב"ם בפלפול ארוך כ"י:

(יב) לבוש חיברו הגאון זקן ויושב בוישיבה מה' מרדכי יפה

תלמיד מור"ם בעל המפה והרב הנוכר בכחותיה היה בויניציא שנת שכ"א מחמת גרוש שהי' בפיה"ם ונפשו אותה ללמוד חכמות למודיות וטבעיות והיה אצל הרב אבוהב קדמון (ד):

ופעם אחת על שלא ענה אמן נדהו הרב אבוהב להרב מהר"ם יפה ואח"כ פייסו וסיפר לו איך נהרג חסיד א' על שלא ענה אמן לברכת כומר א' למלך שהיה החסיד מתפלל מנחה בתוך המלך דהיה שעה עוברת ולכן התפלל בזוית אחת ולכן נדהו שיתכפר לו מה שלא ענה אמן כי הוא עין חמור כמ"ש בזהר הקדוש וגם אחר שראינו שאפילו במלך ב"ו נתחייב מיתה. וזה תורף קצור המעשה הכתיב בסי' מוסר קמן שנקרא דרך משה:

ומהר"ם יפה עשה והצליח וחיבר עשרה לבושים. ה' על ד' טורים ולבוש

הג"ה מנחם ציון

- (א) שו"ת וליקוטים נדרים שלוניקו (תקס"ח):
 (ב) נדרים כעת בזהר"ש עם ס' כמלתא ומפרשיו:
 (ג) וכוונתו גם קונטרס רוח יעקב (אשכנזי) שו"ת שלוניקו תקס"ח:
 (ד) ובראש ס' לבוש התכלת כ' אחר שבי' הד"ק הוראדנה לנבון וקדמנין קבל אגרת הכתות מונואל ונ"ר לקבלו עד שילמוד תחלה חכמת הספור ומחמת של"ס במדינה זו שם אדם שילמוד ממנו נסע לאשכנז ע"פ:
 (ה) לבוש התכלת על א"ח"ס עם פ"י סדר התפלה כסופו וכו' הדאשן מהלבושים שכוכל לדפוס, (ואולי לוס נתמין נפסק כח"ק דפ"ק דל"י כוס"ל מרת דבורה נת מור"ם מרדכי ששס"פ"י על הספור א"ר ס"ר אהרנס מורדוס ז"ל י"ד כיון ת"ח וכן מ' חוואלס נת כ"מ מרדכי א"ר ליבר ר' סינללס כ"ע סיון אה"ת):
 (ו) גם כנראה יפה ע"פ ז"רת הארץ ל' אהרנס נ"ר חייל הכו"א ונדפס אל"פ"י לבוש אדר היקר ור"י כ"ר נתן סלוי פסח כ"מ ע"י ח"ש"כ"פ כ"פ ח"י (ר"ת ח"י ריקנ): כוא כ"מ זמן רוקניל ששס"פ"י על כריקאנטי כ"מ"ש בהקדמתו שם ונס"ד כנראה כ"מ ליקוטי ר"י רוקניל וכן מש"כ כ"פ בשם סמ"י או מרמ"י ר"ת מ"ס מנחת יעודה או מ"כ מנחת יעודה:

(ז) וטעמו א"ח"ס ס' ש"י:

(ח) וזג"ס שם"ס סלובס כוא לנדר כ"י כ"ר מנחם יצחקל שקורין לו ר"י סלוב, וכו' שם מנחם מלחמת סלובס

במערכת ב"ת. (עין בית יהודה):
(כה) **לחם מן השמים** למא' יעקב
צמח בכ"י יב):

(כו) **לחם מן השמים** מזכירי הרב
עמרת וקנים בא"ה סי'
א' וסי' ב' וסי' מ"ח וסי' תקס"ח וסי'
תקע"ו וסי' תקפ"ב וישר מקומות (ואולי
הוא ה"ל):

(כז) **לחם מנחה** (עין ללגת מנחה):
(כח) **לחם משנה** פי' המשיניות תלחא
סדרי זרעים מועד

קרישים מהרב מהר"ר משה מפוזנא.
נדפס בשנת שצ"ו והסכימו עליו הרב בית
חדש והרב חידושי הלכות. והוא פירוש
יפה ונחמד. ולא כמ"ש בסה"ר זרעים
מועד נשים:

(כט) **לחם משנה** חיבורי הרב מהר"א
די בוטון ז"ל על הרמב"ם

כידוע יג' וכו' בס' קורא הדורות דעסק
עמו הרב מהר"ם מטאלון, והרב המנ"ט
נושא ונותן עם הרב מהר"א די בוטון
בסוף ח"ג ונדפס י"ס משנה לחם וכתב
שקרא הם' כך להיות דשקיל ומרי על
דברי הגאון בעל לחם משנה ע"ש. והרב
התחיל לחבר לחם משנה קודם שראה
ספר כסף משנה למרן ז"ל, ואיזה אחרון
משיג עליו שלא ראה דברי מרן בכסף
משנה, והוא העלים דבר שכבר כתב הוא
ז"ל דכמה הלכות כתב קודם שידע שיש
כסף משנה בעולם:

(ל) **לחם נקודים** (עין עץ אבות):

(לא) **לחם סתרים** מהרב מהר"ש
אלגאזי חידושים

על מס' ע"א נדפס בויניציא ועתה נדפס
מחדש בישראלסבורג:

לחם

וישמעתי מפום רבנן קרישי שקבלו מרבניהם
שהרב הלבוש ז"ל בנ"ע העניש לרב
גדול על שהתרים כנגדו בלומדו דבריו בלבוש:

(יג) **לבוש מלכות** להרב שדה יהושע
ע"ד כתר מלכות

כמ"ש בנדרס מערכת יו"ד אות פ"ו. (עין
מה' יהושע בנכנסת כה"א):

(יד) **לבנת ספיר** פי' הוזהר, וכמדומה
שראיתי כתוב דרבינו

האר"י ז"ל מקיים דבריו פ':
(טו) **לוח ארש** חיבר הרב מהר"ר יעבץ
על דקדוק בסדר תפלות

ואביזרייהו. וח"ב בסוף עץ אבות:

(טז) **ליות הן** מהרשב"ץ ז"ל הגהות
על פ"ר רלב"ג על התורה
שהיה קרובו מצד שהי' רלב"ג בן בתו
של הרמב"ן ז"ל כמ"ש בשה"ג ח"א. (עין
רכ לוי בן גרשון כה"א):

(יז) **ליות הן** מדקדוק שבח גותנים לו
בעלי הדקדוק יו"ד):

(יח) **ליות הן** שיטות על כמה מסכתות
מהרב במהר"ר אפרים ז"ל:

(יט) **ליות הן** (עין מ' אליה הלוי כה"א):

(כ) **ליות הן** ואור יקרות על הפרשיות
חידושים וקישויות יא' ועל
אור יקרות קראו ערער עי' בסדר הדורות
דף קס"ט ע"ד ע"ש:

(כא) **לחם אבירים** מהרב אברהם ו'
עוזו חידושים על

קצת מסכתות:

(כב) **לחם דמעה** (עין מה' שמואל אוזידי
כה"א):

(כג) **לחם חמודות** (עין מעדני מלך):

(כד) **לחם יהודה** להרב מהר"י עייאש
על הרמב"ם ועין

הנ"ה מנחה ציון

ואח"כ כשזכה בעל הלבוש במלאכתו מתקיימת כידו לקט כללים והפריטים ממלאכת ר"י הלגן ותיפרן בתוך
הלבושים של ופ"ט המעלות לנחמה):

(ט) **וע' הקדמת ס' נגיד ומטה, ובס' אור התורה בראשית כ' ובע"ס לנחת הכפיר כה' בשנת פ"ח כמ"ש בפ' נח**
וה' אחר הדמיון מפרש מקלל לנחות מהזכר ע"ש וא"כ מוכח דעקרן לזנו על הוזהר וכו' ממ"ש כה"ד ס' לנחת
הספיר פי' ע"ה בקבלה כת"י וע' אלה"ך פ' שלח ע"כ וכתב יגדל וגו' וע' שטמ"ק כ"ב פ"ה ע"ש: ובעל
אור החיים (מילכ) החליט שר' דוד כה"י הספיר חזרו ע"ש:

יור"ד לעומת עמאטעל בר' יקותיאל בוניניני (מנעוה כ"ז):
יא) חזרו א"ב וכו' שרלו את החיד"ש והוא מו"ס ארי' ל"ב כהחסיד מו"ס שמואל גרשון א"ש ירושלים נגד הכ"ח
וכו' מו"ס יוסף בנימין זאב ז"ל וקל"ת ח' לזכור מו"ס נפתלי הירץ כה' חזק הענין:

יב) נדפס זה מקרוב בק"ק מונקאטש כולל כונת התפלה ע"פ האר"י ובהקדמתו כ' שהר"י נחמ מלאו בכ"י הניחו
וסדרו ולפי"ז אין לנפק דהוא כאלה ע"ס הכוזב אר"י זה:

יג) נדפס בוויניציא ס"ט ע"ג הקדמות ובימים ימי' ונשמע הכל מדפוס אחרונים וכן לא יעשה וכן אף בדפוס
הראשון נשמעו הכונה בדברים מס' משנה לחם כנגלה מה' ליסורי מנחת פ"ו ה"ד שר' דכפ"ס מה' ערכין שס'
הארבתי ע"ש ולא נמצא בס' דבר מזה:

המקובל מ' בנימין הכהן ונדפס עם חידושי הר"ן לנדה וכו' ונקרא הספר בכללו תורת השלמים:

[מב] **למנצח לדוד** (עיין מ' דוד סאדרו נח"ל י'):

[מג] **לפני ולפנים** הוא ספר שחיבר הרמ"ה חבירו של הרמב"ן על דרך האמת ח"י:

[מד] **לקומות חיבר הרמב"ן** כמ"ש הר"ן פרק במה מדליקין גבי הלל וכ"כ הרמב"ן בס' הלכות. וס' זה נדפס (י"ט) מחדש על קצת ברכות וקצת סדר מועד:

[מה] **לקומי אורות חיבר הרב אברהם דיל ויקיין** חידושי דינים וכללים מלוקט מהראשונים וראיתו כ"י. ובשו"ת הרמ"ז סי' י"ד כתב שמחבר לקומי אורות ותקוני הרי"ף הוא הרב שמואל דיל ויקיין עייף שם:

[עו] **לקומי פרדס** מרש"י שמירר תלמיד רש"י נדפס בוויניצא ושוב נדפס באמשטרדם. וראיתי ס' הפרדס לרש"י כ"י דינין הלכות ותשובות. ובשבלי הלקט כ"י ח"ב מביא הלכות נדה לרש"י וישנם שם בס' הפרדס כ"י ב:

[מז] **לקומי הש"ס** נדפס באשכנז ובלייורנו והוא פירוש מאמרים מרבינו האר"י זצ"ל. ואני בעניי אנה ה' לירי חידושי רבינו מהר"ו ז"ל בכתב יד ומצאתי בלקומי הש"ס הרבה דברים מחידושי מהר"ו ז"ל. וגם בלקומי תורה הדרגה באשכנז יש שם מחי' מהר"ו ז"ל כאשר נתברר לי מספר חידושי מהר"ו ז"ל האמור, והכונה שעירבו חידושי מהר"ו ז"ל שחידש מעצמו עם החידושים שקיבל מרבינו האר"י זצ"ל:

[מח] **לקומי תורה** וטעמי המצות לרבינו האר"י זצ"ל

[נב] **לחם סתרים** פי' מהר"י מאימאצק ז"ל פי' דניאל וחמש מגילות:

[נג] **לחם הפנים** פי' קצת ש"ע י"ד להרב משה יקותיאל קויפמאן כ"ץ חתנו של הנאון בעל מגן אברהם (י' ונדפס מהדורא בהרא מלחם הפנים י"ד בס' קטן עם קצת פי' תוספתא מהרב מגן אברהם דפ"ס אמשטרדם:

[נד] **לחם הפנים** על ש"ע חיבר הרב מהר"ר יצחק לוי וואלי על ש"ע א"ח כמ"ש מערכת יו"ד (עיין מ' יצחק לוי וואלי נח"ל טו'):

[נה] **לחם הפנים** פי' ההגדה וקצת דרושים מהרב הגדול מהר"ר יוסף דוד:

[נו] **לחם רב** שו"ת מהרב מהר"א די בוטון בעל לחם משנה על הרמב"ם:

[נז] **לחם רב** מהנאון מהר"ר שמואל בן מהר"ר יוסף איש לובלין חידושי דיני א"ח שהושמטו בש"ע ונדפס בפראג שנת שס"ט בהסכמות הגאונים מהר"ר ליווא וחתנו מהר"י הכהן טו'):

[נח] **לחם שלמה** חיברו הרב הגדול מהר"ר שלמה לאניירו ז"ל ראש על אר"ץ והוא על לשונות המחברים והפוסקים האחרונים, ונדפס בסוף שו"ת בית דינו של שלמה להרב ז"ל:

[נט] **לחם שלמה** מהרב מהר"ש הלוי הזקן דרושים דפוס ויניצא:

[מ] **לחם שמים** חלק ראשון וחלק שני על המשניות ומשנה לחם על ח"א למהר"ר יעב"ץ ככתוב בח"א (צ"ל נח"ב) מערכת יו"ד (עיין מ' יעקב כהנ"מ נ"ב נח"א):

[מא] **לחמי תורה** שו"ת להרב מהר"ר ישעיהו באסן חתנו של הרב

הג"ה מנחם ציון

(יד) גם ח' מ' חיים ארוכים על אר"ח וכמ"ס בהקדמה שם וכמ"ס לחם פנים נדוני קדיש ע"ש: (שו) ולא זכר להשלימו וזה כקולר שנים במדינת מ' מ"ח (וע' כנ"ס ש"ץ בסוף ספ') ומלא כנ"י גם ש"ע יו"ד (נח"מית כד"ר):

(טו) כוכב כ"ס בעטרת זכר ומ"ס ביטמות עקב אר"ח סי' כ"ד כס כע"ז מ"ס נש"ת לחם רב ז"ל ח' לחם רב: (יז) והוא על המקומות מ"ס ששאר בקי"ש וכן שניות לאריות על אכ"א שש"ס וסימנין דרנן על סכמינים כנז"א"ס כס"ס (שאלוניקו תקכ"ו):

(ח"י) כוכב כס"ס יל"ס ונפס"ד יחס לו גם מ' גינת ביתן ע"פ נל"א"ת וכו"ל ע"ס ר"ש ע"ש: (יח) כשאלוניקו תקכ"א ונפ"ת כ"י מינ"א:

(ב) ולפ"ק דגם נל"א"ת פרדס כהנ"ס (א"ד פת"ס) נמ"א ס' דגם נל"א"י ז"ל ואולי כוננו רק על אותו דבר לנד שכתב ששכל לק"ט שם לא נמ"א רק כנ"י (וע' כנ"ס ש"ץ בסוף ספ') ויש להוסיף עוד: ונמ"א"ת ס' מ' תקי"ט

[ו] לִקְטָ שְׁמוּאֵל לְהִרְבֵּה מִה' שְׁמוּאֵל
פִּיּוּבֹשׁ כִּי־בֶן
מִהֲרָר יִיוּפֵא בֶן הַנְּאוּן בַּעַל הַסִּמְעָ
וְהַפְּלֵא וְהִרְבֵּה לִלְקֹט הַקְּדֻמוֹת רַמּוֹת
רְבוֹת בְּקֶצֶר אֲמִיץ, וּמַחֲבֵר לוֹ ס' דְּרִישׁ
שְׁמוּאֵל לְהִרְבֵּה ז"ל בְּכָל פְּרִשָּׁה סְמוּכִים
דְּרִישׁ וּפְשָׁטִים נַחֲמִידִים מְנֹאנִי אֲרִץ וּמִמֶּנּוּ
ז"ל הוּא בְּקֶצֶר נִטְרָף וְאִשֶּׁר לוֹ שֵׁם לְבוֹ
לְדַקֵּק דְּבִרְבֵּרוֹ יִצְאָ נִתַּח (כ) :

[נה] לִישׁוֹן בְּנֵי אָדָם (עיון קלה ועצב) :
 [עט] לִישׁוֹן חֲכָמִים נִדְפָס מִקְרֹב וְהוּא
 תּוֹסֵף הָרֹאשׁ לִיכְמוֹת
 כְּתוּבוֹת הָרוּרִית לִקְצֵת סוּמָה וְהַמִּיד
 מִדּוֹת הַיְדוּשִׁי הָרֹאשׁ לְהַמִּיד מִדּוֹת (יז) :

[ס] לשון חכמים, לשון בני אדם.
להרב עיר וקריש
כמהר"י אלגאזי ו"ל כ"ס קהלת יעקב.
וחלק לשון תורה נדפס בסוף נאות יעקב
להרב הנ"ו ונקרא מענה לשון:

[פא] לשון רמזים להרב מ' ברזילי
יעבץ על קצת
א"ה י"ד ח"ס מ' נחמד ועיין לעיל מערכת
בית (פיין מ' ברזילי יעבץ הא). ולשוני
תהלך בארש טובה ורחבה ושקיל וטרי
על האשונים ועל האחרונים:

[א] לשון ערומים להרב הגו' ועיין
מש"ל מערכת
בי"ת (פי"ן מ' נרזילי יעב"ז נח"א):

[פנ] לשון תורה, (עיין למן חכמים):
[מד] לשם זבח שיטה על ברכות ביצה
שבועות מכות זבחים
חולין למחר"ר יעקב יהודה ליב מפרישטא
ונדפס באלמונא שנת תשכ"ו:
מא

וצ"ל, עמ"ש לעיל מערכת מי"ת (טיין
טעמי המלות) :

(חג) לקומי תורה כ"י מגורי האר"י
וצ"ל על כל המקרא
חבור גדול:

[ג] לקוטים, (עין מ' יונה נבון. הרמ"ע מפאנו בת"א) בא;

(נא) לקושים
מרינו שם טוב נאון בעל
מנדל עז בקבלה שקבל
מרינו הרשב"א ז"ל לבאר סודות הרמב"ן
קונטרס גרפס בסוף ס' היכל ה'
(עיון כתר שם טוב):

[נ] לקח טוב הוא שם פסיקתא זוטרתא
כמ"ש בנדרפס (ע' רנינו
עזניהו בנ"ח) : (ב')

[ג] לקח טוב הרב מהר"ם נאנאר'ה
על המצות מדרשות
רז"ל עי' בנדפס מערכת מ"ם אות נ"ו
(עיין מ' משה נאנאר'ה ב"ח) :

[נד] לְקַטְּ חִיבֵר ר' שִׁמְעוֹן תַּלְמִיד רִש"י
ב"ב מור"ם בסוף ס' יוחסין :

[נ] לקח חיבר רבינו ישעיה הראשון
מפסקי דינין כנראה מתום'
רי"ד לקדושין על דף מ"א, ומשבלי הלקט
ח"א שבלת ע"ט שמביא דין מס' הלקט
לרבינו ישעיה, גם ראיתי שם בתוספות
רי"ד לדה"ל ע"ב שכתב עיין בקונטרס
פ' צו ובקשתי בנימוקיו כ"י על התורה
ולא מצאתיו, ונראה שהרב ז"ל היה מחבר
מהדורות על התורה כמו שחיבר על
הש"ס :

[יו] לקט הקמח להרב מהר"ם חאניו
כמו פנים חדשות
מהאחרונים ולא נדפס על ח"ט בד' ונדפס
לקט הקמח על משניות מהרב הנו':

הנ"ה מנחם ציון

אחרי שחמ"ח הם בשם המנהגים לדרך על מגילת איכה ומכיים בכ דדשים כתיבה מעליה הוא וע"ש כפי' רפ"ד
(בא) וע' לזכב שפתי:

(בג) וְנֶעֱמַס זֶה לֹא כְבִיר טוֹיִלְנָה עַל כָּל הַתּוֹכֵס וּפֶל מִגְלַת אֲחֵת רֹת וְאִיכָּה עִם הַפֶּעֱרוֹת לַחֲ"ל בְּקִ"ק פ"ב וּפְסֵד־מִ: (בג) וְלֹא מִדֵּר שֶׁלֹּא הָיָה בְּסִי' הָאִל עִיִּשׁ וּמִיִּשׁ בְּסֵפֶד מִן דְּהוּא מ' יֵשֶׁה עֲהִיִּת ל"ט:

א"ח"י יוד" א"ד חס"י א"כ"ס כמבורג ח"ס"ס ועל משיבות וטס וזכרו לנבי ישראל לחייו ויודנזק חס"י:
(בד) וכמה טוב לשמור א"ס מליטל בלזר שחח, כ" הלטו בו יד ירוס מכת ש"ץ פוחיס רקוס ובוריס, וכוסיס ט
(וכח) זמח וכמה ובוריס, זריס מוריס, וכו' הדד"כ יכפר בעד וגו' (וע' ס"ס ש"ץ כטוק סס') כי המחנך הי"ה מפורסם:
למס א"ס וחסדי סריס, וכו' מפרס כמבורג ח"ס"ס

(כז) כולל פה 'הראש' ו'הראש' על חס' קיין ומדות ופי' הראש' על י"ג מדות ופי' רבינו דוד על פ' ארבע מיתות ותוספי' הראש' יבמות כתובות כזריות וכ' פקדים אחרונים לטובה ופי' ברישכ"א פ"פ חלק ליוהרנא (פ') וזכר חסד: